…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

…КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 234 (13550) | 1971 оной октябрийн 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨДЭР—БАГШАНАРАЙ ҺАЙНДЭР

УНШАГШЫН ТҮРҮҮ БЭШЭГ

…ЭДИР ҮЕТЭНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭД

…багша, хүмүүжүүлэгшэ республикын хүдөө нютагуудта …ёһотой гэлсэдэгбди. Тиихэдээ совет багша хадаа Коммунис …тагаа сурталые олоной дунда эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэгшэдэй …болоно.

…намэһээ багшанарые бэлдэхэ асуудалда горитой анхарал хан…дадаг байһаниинь ойлгосотой. Манай республикада Совет за…гтогтоһон үдэрһөө хойшо нилээд олон багшанар тусхай эрдэм …гараһан. Мүнөө үедэ республика доторнай арбан нэгэ мянга …багшанар бүхы эрдэм бэлиг, мэргэжэл шадабарияа элсүүлэн, …үетэниие хүмүүжүүлэн һургажа байдаг. Жэлһээ жэлдэ дээдэ …той багшанарай тоо олошорно. Эхилһэн һуралсалай жэлдэ 579 …багша, хүмүүжүүлэгшэ республикын хүдөө нютагуудта …дэжэ, ажалайнгаа түрүүшын замые эхилбэ.

…манай орондо багшын ажал хүндэтэй дээрэ тоологдодог, үндэ…гэгдэдэг гээшэ. Эрхимэй эрхимүүдынь засаг түрын дээдэ …хүртэдэг байна. Мүнөө тусхайта пенсионер, Социалис Ажа…геройн Цокто Номтоевич Номтоевые мэдэхэгүй хүн манда үгы. …Тиихэдэ хори найман эрхим багшанарнай Ленинэй ордентой. …дээрэ 259 багша элдэб орден болон медальнуудаар шагнаг…. РСФСР-эй һургуулиин габьяата багшын үндэр нэрэдэ 114 …Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багшын нэрэ зэргэдэ …хүн хүртэнхэй. Үшөө 843 багша—РСФСР-эй арадай гэгээ…рэлэй отличнигууд.

…ажалдаа эрхим үрэ дүн туйладаг багшанарай тоо олошоржол… 3592 багша нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь һуулгангүй, …һэн һуралсалай жэлые амжалтатайгаар түгэсхөө. Тиигэжэ рес…публикын һургуулинуудта һуража байһан бүхы һурагшадай 96,5 …хувинь һуралсалдаа һайн амжалта туйлаа юм.

…гансашье ганса нэгэ багшанар һайн ажалаараа шалгардаг бай…, мүнөө эрхимээр хүдэлдэг бүхэли коллективүүд бии болоо. …энэ тухай хэлэнэб гэхэдэ, багшанар ехэ харюусалгатай бай…дал гүнзэгыгөөр ойлгодог болоо гээшэ ааб даа.

…багшанараа һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ республикы… …тугаад эхин һургуули һайн амжалта туйлаа. Улаан-Үдын … Гүрэльбын, Захааминай аймагай Ёнгорбойн найман жэлэй, …новска дунда, Прибайкалиин аймагай Горячинскын найман … Татауровай дунда болон бусад, мүн Улаан-Үдын олон һур…гуулиин коллективүүд ажалдаа үндэр амжалта туйлаа гээшэ.

…республика доторнай һургуулиин коллективые толгойлон, баг…шанарай ажалые һайнаар эмхидхэн ябуулдаг хүтэлбэрилэгшэд олон. …Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Ноёхоной дунда һургуулине Доржо …Найданов олон жэлдэ хүтэлбэрилнэ. Тэрэ һургуулида …һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Гадна һур…гуулинууд ажахытай ехэ холбоо барисаатай. Наймадахи табан жэлэй …ажалдаа горитой амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Д. Ч. Найда…нов «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаба.

… Улаан-Үдын үдэшын нэгэдэхи һургуулиин директор Ольга …на Степанова Ажалай Улаан Тугай орденоор, Кабанскын дун…да һургуулиин директор Иннокентий Андреевич Белоголов, Прибай…калиин аймагай Горячинскын найман жэлэй һургуулиин директор …на Иннокентьевна Неверкеева гэгшэд «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ор…деноор шагнагдаа. Һайнаар хүдэлдэг директорнүүдэй нэрые тоолоо… …олон даа. Тэдэнэй дунда Баргажанай адагай дунда һур…гуулиин директор И. М. Шелковников, Сэлэнгын аймагай Загастайн …һургуулиин директор Б. А. Раднаев болон бусад оролсоно.

…үхибүүдтэ эхэ, эсэгэнь мэтээр хандадаг багшанар хүндэтэй, …бусадһаа ехэ амжалта туйладаг гэжэ мэдээжэ. Ородой агуу ехэ ураа зохёолшо Л. Н. Толстой Ясная Поляна гэжэ нютагтаа һургуули эмхидхээд байхадаа, багшын ажал тухай бодомжолдог байгаа. Тэрэнэй иигэжэ бэшэһые һаная: «Ажал хэрэгтээ дурладаг хүн һайн багша гээшэ. Хэрбээ багша эсэгэнь, эхэнь шэнги үхибүүдтэ дуратай һаа, хамаг ном хуу уншаһан аад, зүгөөр ажалдаашье, үхибүүдтэшье һүзэгөө хүрэдэггүй һургагшаһаа һураггүй дээрэ байха. Харин ажалдаашье, үхибүүдтэшье аб адли дуратай һаа, тиимэ хүн одоо хүсэд багша гээшэ».

Энэ талаһаань абажа харабал, республика доторнай тиимэ багшанар олон даа. Хурамхаанай аймагай Барханай дунда һургуулида хүдэлдэг Цыпилма Очировна Будаева олон жэлэй дүршэлтэй. Тэрэ багша һайн ажалаараа үнинэй суурхадаг, коллектив соогоошье, һурагшадай, түрэлхидэй дунда хүндэтэй хүн болонхой. Тиимэл хадаа Ц. О. Будаева һаяхан Ленинэй орденоор шагнагдаа бшуу.

Тиихэдэ һургуулида ороогүй хүүгэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэниие хожомойнь һуралсалда һайсар бэлдэхэ гээшэ харюусалгатай хэрэг. Хүүгэдэй саадта хүдэлжэ, багашуулда бэлиг шадабарияа, бүхы зүрхэ сэдьхэлээ үгэдэг хүмүүжүүлэгшэдые баһал олоор нэрлэжэ болохо юм. Жэшээнь, Галуута-Нуурта Н. К. Батышева, Закаменск хотодо К. В. Маланова, Хэрэн һууриндa В. А. Абросимова болон бусад бэрхэ хүмүүжүүлэгшэд олон жэлэй туршада багашуултай хүдэлнэ, ажалдаа һайн амжалта туйлана.

Оролдосоһоомни хэр ехэ үрэ гарахаб, Эхэ орондоо, арад зондоо хэр зэргэ туһатай хүн гээшэбиб, олоһон эрдэмээ шабинартаа яажа дамжуулха ёһотойб, намайе һургаһан бэрхэ багшанарайнгаа туханда хүрэхэ гүб гэһэн асуудалнууд ажалайнгаа намтар һая эхилжэ байһан залуу һургагшадай сэдьхэлые зобоодог. Иигэжэ сэдьхэһэн лэ, ажалдаа үүсхэл оролдолго гаргаһан лэ залуу багшанар хожомоо эрхимүүдэй тоодо заатагүй ородог юм. Үсөөхэн жэлдэ хүдэлөөшье һаа, ажалдаа амжалта туйлажа, аха нүхэдэйнгөө, ниитэ зоной зүгһөө һайшаалда хүртэһэн залуу багшанар һургуули бүхэндэ байха. Жэшээнь, һаяхан лэ хүдэлжэ эхилһэн Г. Н. Королева (Кабанскын аймагай Ойморой дунда һургуули), М. Ц. Агванова (Яруунын аймагай Исэнгын дунда һургуули), Б. Б. Санжиева (Бэшүүрэй дунда һургуули) гэгшэд оролдосотой багшанар гүүлэдэг болонхой.

Хэды олон багшанар ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг гээшэб?! Агитатор гү, али пропагандист ябаагүй багшанар хомор аабза. Багшын мэргэжэл хадаа тон тусхай шэнжэтэй юм, партиин хүдэлмэритэй нягта холбоотой гэжэ Н. К. Крупская хэлэһэн байдаг. Хэдэн зуугаад багшанар нютагай Соведэй депутадаар һунгагданхай. Тиихэдэ БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёр багша һунгагдаа. Бүхы шахуу багшанар—лекторнүүд.

Совет багшанарай ажал хүндэтэй даа. Эхэ оромнай эгээл үнэтэй юумээ—үхибүүдэй хуби заяае тэдэнэй гарта барюулна бшуу. Түрэл партиингаа энэ даабарида тон ехэ харюусалгатай байһанаа тэдэнэр һайн ойлгоно. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд багшанарай замые гэрэлтүүлхэ одон гэжэ ойлгонобди. Тиимэһээ съездын шиидхэбэринүүдые улам гүнзэгыгөөр шудалан, үдэр бүри ажалдаа нэбтэрүүлэн, ургажа ябаа эдир үетэнэй үзэл бодолые хурсадхан хүмүүжүүлхэ гээшэ бидэнэй нангин уялга болоно.

Мүнөөдэр—Багшанарай һайндэр. Энэ үдэртэйнь дашарамдуулан республикынгаа багшанарые амаршалха зуураа, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд, ниитын эмхинүүд тэдэнэйнгээ ажалые ходо дэмжэжэ, туһалжа байха бээз гэжэ найдагдана.

Д. БАЛЬЖИНОВА,
гэгээрэлэй министрэй орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай Майска дунда һургуулиин үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон багша, КПСС-эй гэшүүн Тамара Ивановна Фаркова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭ

Багша... Хэдэн зуугаад мэргэжэлэй дунда эгээл шухала ба хүндэтэй- гэгдэдэгынь энэ ха юм. Юуб гэхэдэ, багша хүн хүүгэдтэ бүхы ами наһаяа зорюулна. Мүнөөдэрэй түлөө, ерээдүйн түлөө хэжэ байһан ажалынь хамагта хүндэтэй. Тэрэниень заншалта болоһон һайндэр—Багшын үдэр—гэршэлжэ, арад зоной һайхан ажалыень хүндэлдэг байһые харуулна.

Һайндэрэй урда тээ ТАСС-ай корреспондентын эмхидхэһэн хэдэн хөөрэлдөөн доро үгтэнэ.

Ф. Г. ПАНАЧИН, СССР-эй гэгээрэлэй министрэй нэгэдэхи орлогшо.

— Тоо, баримтанууд олон юумэн тухай хэлэхэ. Мүнөө үедэ орон доторнай хоёр миллион 800 мянган багша хүдэлжэ байна. Эрдэм тээшэ зурыһан һониншье, хүшэршье замаар тэдэнэр 49 миллион һурагшые хүтэлнэ бшуу. 81 багша Социалис Ажалай Геройн Алтан одоор шагнагданхай. «Һургуулиин габьяата багша» — энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 30 мянгаһаа үлүү һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд хүртэнхэй. 240 мянгаһаа үлүү багшанар — арадай гэгээрэлэй отличнигууд.

Арадай багша... Мүнөөдэр тэрэмнай—ниитын ажал ябуулагша. Хэдэн мянгаад багшанар засагай дээдэ органуудай, нютагай Соведүүдэй депутадууд болонхой.

Жэл бүри багшанарай тоо олошоржол байдаг. Мүнөө эхилһэн һуралсалай жэлдэ 150 мянгаһаа үлүү залуу мэргэжэлтэд өөрынгөө түрүүшын хэшээл эхилээ.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ҺАЙНДЭРЭЙ ҮДЭШЭ ҮНГЭРГЭГДӨӨ

ГорОНО-гой, профсоюзай горкомой, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска байшангай үүсхэлээр уржадэр Улаан-Үдын Гүрэнэй ород драмын театрай байшан соо Багшын үдэртэ зорюулагдаһан ехэ үдэшэ болобо. Тэндэ Улаан-Үдын һургуулинуудай багшанар, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, олониитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд уригдаа.

Баяр ёһололой суглаанай һүүлээр В. Вельмарэй «Үглөөдэрэйнгөө харгы сэбэрлэ» гэһэн зүжэг суглараг-шадта харуулагдаа.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Татьяна Дмитриевна **Гыргеновада** — Хурамхаанай аймагай Үнэгэтэйн эхин һургуулиин багша.

Ксенья Мартемьяновна **Мокровада** — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй дунда һургуулиин багша.

Мария Марковна **Пешковада** — Улаан-Үдын 8-дахи найман жэлэй һургуулиин багша.

Валентина Иннокентьевна **Поповада** — Улаан-Үдэ хотын 22-дохи дунда һургуулиин һуралсалай хүдэлмэриин талаар директорэй орлогшо.

Петр Кононович **Тарабукинда** — Улаан-Үдын аймагай шэхэ хатуутай үхибүүдэй һурадаг Дээдэ-Саянтын область хоорондын интернат һургуулиин директор.

Александр Ильич **Турушевта** — Улаан-Үдэ хотын 31-дэхи дунда һургуулиин директор.

Александра Гавриловна **Ульяновада** — Кабанскын аймагай Выдринын дунда һургуулиин багша.

Дари Дамбаевна **Халагуевада** — Түнхэнэй аймагай Могой-Горхоной дунда һургуулиин һуралсалай хүдэлмэриин талаар директорэй орлогшо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной октябрийн 1.

…ШЭМХЫНХИД УРИДЛАБА

…үдэр удаа хиибараатай …, үүлэгүй үдэр боло… …аятайханаар шаража … соогоо Туранай сов…хоза хуряалгаяа амжал… үнгэргэжэ байһан ту…шаһан байгаабди. Үглөө… …совхозой конторо …, мэргэжэлтэд, хүтэл…гшынь сугларанхай, шу…дхалаар хөөрэлдөө хэжэ …галагша агроном Д. Ц. …хоёрдохи отделени ошол… …туйгаа һэн. Юуб гэ… …Шэмхын отделениин меха…низаторнууд таряа хуряалгаяа …дүүргэжэ шадаа бшуу. …гурбадахи отделениин ме…ханизаторнуудта хүрэжэ гараха … мэдүүлбэ.

…ал хүдэлмэримнай жэгдэ …за гэхын аргагүй. Зарим …механизаторнууд ажалай …. Тэдэнтэй хөөрэл…дөөтэй,—гэжэ нүхэр Гар…мэбэ.

… шиигээ үшөө татаагүй. …нууд сугларанхай, …гаа дэргэдэ юушьеб хэ…лэлдэжэ байна. Совхозой хү…дэлмэрилэгшэдэй ерэхэдэ, булта …сугларба. Үсэгэлдэр … часаар ажалаа …, үгы болошоһон хоёр … эндэ асуудал гараа. …ентэ бэшэ шүүмжэлэл… …Даба Лудуков залуу ме… … Дашанимые дахуулжа, … байба. Зэмээ мэ…дэбэ гэжэ үгээ үгөө. …отделениин газартай та…рянынь талмай адли юм. …ээ мэтын дутуу дунда… … боложо, нёдондо түрүүлһэн нэгэдэхи отделениин механизаторнууд хойно оробо. Тиихэдэ Шэмхын отделениин механизаторнууд полевой стан дээрэ сугларaад, хүхюутэй зугаатай байба.

— Зай, амжалтатнай хэр гээшэб? — гэжэ түрүү механизатор Пурба Ангархаевһаа асуубаб.

— Һанаһандаа хүрэхын түлөө оролдогдожол хүдэлэгдөө,— гэжэ тэрэ харюусаба. Сентябриин 25 болотор 140 гектар таряа хадабаб.

Нүхэр Ангархаев олон жэлэй туршада комбайнераар хүдэлнэ. Дүй дүршэл ехэтэй энэ нүхэр жэлһээ жэлдэ үндэр амжалта туйлахын түлөө оролдодог юм. Үнгэрэгшэ жэлдэшье түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсоо бэлэй. Гадна Пурба Ангархаевһаа дутуугүй һайнаар хүдэлжэ байһан нүхэд эндэ бии. Нэн түрүүн Геннадий Зверев, Юрий Шубин, Евгений Шубин гэгшэдые дурсажа болоно. Эдэ нүхэд түсэбэй ёһоор дунда зэргээр 112,3 гектар таряа хуряаха зэргэтэй һаа, тус тустаа 130 гектарһаа доошо бэшэ таряа хуряажа үрдеэд байгаа һэн.

Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 12,3 центнер ороо таряа хуряажа абаба. Отделени бүхэндэ 7—8 комбайн хүдэлнэ.

Энэ үдэр Шэмхын отделениин механизаторнуудта дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха, вымпелнүүд үгтэхэ байгаа. Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой партийна организациин секретарь Варлам Жамсаевич Зандеев экономико тухай асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөө түрүүлжэ үнгэргэбэ. Удаань отделениие даагша Дмитрий Гаврилович Атенков үгэ абажа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхыень уряалаа. Баяр ёһололой оршон байдалда дамжуулгын Улаан туг түрүү механизаторнуудай бригадые даагша Иосиф Алексеевич Шубинда барюулагдаба. Гурбадахи отделениин механизаторнуудта ошожо туһаламжа үзүүлхэ тухайгаа тэрэ бүгэдэнэй зүгһөө мэдүүлбэ.

Комбайнуудай зогсонгүй, һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэ жолоошод хубитаяа оруулна. Шэмхын отделенидэ эрхим һайнаар хүдэлжэ, зоной һайшаалда хүртэһэн жолоошод олон. Лука Зверев Владимир Ларионов хоёр коммунис ажалай ударнигууд юм. Ажалай бодото үльгэр хэшээ харуулжа хүдэлөө.

Туранай совхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө сентябриин 20-до дүүргэээ. Түсэбэй ёһоор 1500 центнер орооһо тушааха байбал, дүн хамта 1639 центнер тушааба.

3600 гектар тарятай. Мүнөө тэндэ гурбан зуугаад гектар хуряагдаха тарян үлэнхэй. Байгаалиин уларилай һайн байбал, ойрын хэдэхэн үдэрнүүдтэ таряа хуряалгаяа сүм дүүргэхэ тухайгаа совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлээ һэн. Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө тус совхозой механизаторнууд яһала амжалтатай хүдэлөө. Нэн түрүүн Шэмхын механизаторнуудые эндэ тусгаарлан магтамаар байна.

Ц. ХАМАЕВ.

ҺААЛИЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛҺЭЭР

— «Алтан намар»—гээд зоной дунда дэмы хэлсэдэг бэшэл. Үхэр малай бэлшэхэдэ аятай зохид үе саг хүрэжэ ерээл даа. Үбэлжэлгынгөө байрада нүүжэ ерэһээр һү һаалимнай нилээд дээшэлээ,—гэжэ Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин гурбадахи фермые даагша М. Д. Кушнарев хөөрөө һэн.

Тус фермын коллектив колхоз дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Гүрэндэ һү тушааха долоо һарынгаа түсэб 115 процент дүүргэээ. Һаалишан Ирина Антонова үнеэн бүриһөө 1830 килограмм һү һаажа, колхоз соогоо түрүү һуурида гаранхай. Һаалишад Елена Иванова, Аксинья Ковалева гэгшэд тус тустаа 1725—1710 килограмм һү һаанхай.

Һү һаали дээшэлүүлхын тулаүнеэдтээ хартаабха, бурдууг үдэртөө хоёр дахин үгэлсэнэ.

Тус фермын коллектив жэлэйнгээ даабари декабриин 15-да дүүргэхэбди гэһэн социалис уялга абаһан байна. Тэдэнэр абаһан уялгаяа дүүргэхэл байха.

С. БАИРОВ.

Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхоздо хүдэлдэг малшан К. А. Чебунин жэлһээ жэлдэ үндэр амжалта туйладаг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. А. Чебунин.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Шэнэ, юпэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (Зэдэ) гүрэндөө 4.000 центнер һү худалдаха түсэбтэй байһан юм. Жэлэй түсэб зунай дунда июль һарада дүүргэгдээд, мүнөө түсэбһөө гадуур тушаагдажа байна. Түсэбһөө гадуур 1,5 мянгаад центнер һүн тушаагдаа, үшөө тэрэ тухайтай тушаагдаха юм

Манай корр.

ИЛАЖА ГАРАБА

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Горхоной дистанциин коллектив Октябриин һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Эндэхи түмэр замшад социалис мүрысөөнэй гурим нарин нягтаар дүүргэнэ.

Хүдэлмэришэд харгы зам заһабарилха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа холо үлүүлээ. Дистанциин мэдэлэй зам ходо һайнаар харууһалагдадаг юм.

Горхоной дистанциин коллектив август һарын хүдэлмэриин дүнгөөр Зүүн-Сибириин түмэр замай коллективүүдэй дунда шалгаржа, түрүү һуури эзэлээ.

М. САВЕЛЬЕВ.

Совет-йемен хэлсээнүүд дүүрэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин болон Йеменэй Арадай Демократическа Республикын Премьер-Министр, оборонын министр Али Насер Мухаммед гэгшэдэй хоорондо хани халуун, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээнүүд октябриин 1-дэ Кремль соо боложо дүүрэбэ.

Хоёр ороной хоорондохи экономическа болон бусад харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар, тэрэшэлэн Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдал тушаа һаналаа андалдаан үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

(ТАСС).

Совет партийно-правительственнэ делегаци Дели ерэбэ

…(ТАСС-ай тусхай корр). Ок…, КПСС-эй ЦК-гай Политбю…гүүн, СССР-эй Верховно Со…вэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. …толгойлогшотой Вьетнамай …тическа Республика зорижо … совет партийно-правительст…вэнна делегаци зуурандаа эндэ тогто…

… болон Индиин гүрэнэй ту… …шэмэглэгдэһэн Палам гэжэ … дээрэ совет партийно-прави… делегациие Индиин прези… В. Гири, Индиин правитель… …министрнүүд болон бусад ту… …шэрнууд угтаба.

…дай дунда СССР-һээ Ин… …публикада байдаг элшэн сайд … Пегов, посольствын хүдэлмэри… …лсаа.

ДЕЛИ. (ТАСС-ай тусхай корр). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный октябриин 1-дэ Индиин президент В. В. Гири гэгшэтэй уулзаба.

Уулзалгын үедэ хоёр талые һонирхуулдаг асуудалаар һаналаа андалдаан болобо.

Совет партийно-правительственна делегациин гэшүүд К. Т. Мазуров, К. Ф. Катушев, СССР-һээ Индиин Республикада байдаг элшэн сайд Н. М. Пегов гэгшэд уулзалгын үедэ болоһон хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Хөөрэлдөөн нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

ДЕЛИ. (ТАСС-ай тусхай корр). Октябриин 1-дэ Индиин президент В. В. Гири СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный гэгшэдэ айлшалжа, нүхэр ёһоной хөөрэлдөө хэбэ.

ДЕЛИ. (ТАСС-ай тусхай корр). Индиин Премьер-Министр Индира Ганди СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнотой уулзаба.

Нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ совет-индиин харилсаанай болон уласхоорондын шухала асуудалнуудаар һаналаа андалдаан болобо.

Советскэ Союзһаа Индиин Республикада байдаг элшэн сайд Н. М. Пегов хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

ДЕЛИ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Октябриин 1-нэй үдэр Индиин президент В. В. Гири Н. В. Подгорнын хүндэлэлдэ сайлалга хэбэ. Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн сайлалгын үедэ Н. В. Подгорный, В. В. Гири гэгшэд үгэ хэлээ.

Научна конференци дүүрэбэ

«КПСС-эй XXIV съезд ба марсистско-ленинскэ теориин хүгжэлтэ» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан научна конференци октябриин 1-дэ Москвада дүүрэбэ. Партиин XXIV съездын табиһан зорилгонуудтай зохилдуулан, марксистско-ленинскэ наукын тон шухала асуудалнууд тэндэ зүбшэгдэбэ.

ФРГ-гэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

БОНН. (ТАСС). ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, аюулгүйн асуудалаар Бүхэевропын зүблөөндэ бэлдэхэ тухай хараа бодолоо ФРГ-гэй правительство баримталһан зандаа гэжэ хэблэлэй болон информациин асуудалаар федеральна захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Алерс мэдүүлбэ. Федеральна канцлер В. Брандт, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев гэгшэд энээн тухай үгээ ойлголсоһон байгаа.

Горнягуудай хото Ленинэй орденоор шагнагдаба

КРИВОЙ РОГ. (ТАСС). Октябриин 1. Кривой Рог хотын ажалшад мүнөөдэр ехэ һайндэрөө тэмдэглэбэ. Ажахын болон культурна байгуулалтадаа, горнорудна болон металлургическа промышленность хүгжөөхэ талаар табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэлгэдэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө энэ хотодо Ленинэй орден барюулагдаба.

Баяр ёһололой суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, тэрэшэлэн Украинын Компартиин ЦК-да, Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

АРАДУУДАЙ АША ТУҺАДА

Гвинейн Республикын национальна һайндэр—Бэеэ даанхай байдалай үдэрөөр дашарамдуулан, Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный болон А. Н. Косыгин гэгшэд Гвинейн Демократическа партиин Генеральна секретарь, Гвинейн Республикын президент, правительствын түрүүлэгшэ нүхэр Ахмед Секу Туреда амаршалгын телеграмма эльгээбэ. Тэрэ телеграмма соо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын болон Советскэ Союзай бүхы арадуудай нэрэһээ Гвинейн Демократическа партида, Гвинейн правительствада, Гвинейн бүхы арадта, тэрэшэлэн нүхэр Ахмед Секу Туреда зүрхэнэй халуун амаршалга, баяр баясхалан хүргэгдэнэ.

(ТАСС).

ХОНИДЫЕ ҮРЭЖҮҮЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ҮРЭЖҮҮЛГЭ ҺАЙНААР ХЭГДЭЭ

Манай колхоз аймаг соогоо томо ажахынуудай нэгэн юм. Олохон һалбаритай ажахымнай ехэнхи хубииие хонин ажал эзэлнэ. Хониднай булта һайн үүлтэрэй, нарин, нарибтар нооһотой юм.

Бүхыдөө жэл бүри 3500 эхэ хониһоо 3200-һаа дээшэ түл абанабди. Тиихэдэ абтаһан хурьгадай хахадынь үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэжэ, нүгөө хахадынь — 1600 гаран эрэ хурьган түлжүүлэгдэжэ, гүрэндэ худалдагдадаг заншалтай.

Хонин ажахыһаа абтаха олзо нэн түрүүн түл абалгаһаа дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гээшэ хонишодой эгээл гол зорилгонь ха юм.

Жэшээнь, дунда зэргээр 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьган абтабал, 10 хонин һубайржа, бүхэли жэлэй туршада ганса нооһонһоо бэшэ ямаршье олзо оруулангүйгөөр, хүнэй харууһалга доро миил тэжээгдэжэ гарана бшуу. Иимэ хонид хэды һайн нооһо үгөөшье һаа, тэдээндэ хэгдэһэн гаргашые харюулжа гүйсэд шаданагүй. Тиимэһээ бидэ нэгэшье эхэ хони һубайруулангүй, бултыень һайнаар үрэжүүлжэ, хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гэжэ оролдонобди. Энэ талаар нэн түрүүн искусственна үрэжүүлгэ хонидой тоо толгой олошоруулха, үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байһыень би үшөө дахин һануулхаяа хүсэнэб.

Мүнөө жэл манай хонишод 3500 эхэ хонинойнгоо 3481-ень искусственна аргаар үрэжүүлжэ, августын 31-дэ дүүргээ. Үрэжүүлгын хүдэлмэри бүхэли һарын туршада хэгдэжэ, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэһэн байха юм.

Эхэ хонидые хурьгадһаань саг соонь һалгаажа, ветеринарна талаар хэгдэхэ юумэнүүдые зүбөөр бэелүүлжэ, бултыень 10 отара болгон һалгаагаа һэмди. Тэдэнэй тус бүридэнь үрэжүүлгын шэнэ пункт баригдажа, түхеэрэлгээр гүйсэд хангагдаһан байгаа.

Техник-үрэжүүлэгшэдээр харюусалгатай хүнүүдэй табигдаһаниинь һайшаалтай. Тэдэнэй заабари болон эрилтэнүүдые хонишон бүхэн заабол дүүргэхые оролдоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Бүхы үрэжүүлгын хэрэг һайнаар эмхидхэлгэдэ колхозой правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ю. П. Седов, зоотехник Д. Н. Кистинев гэгшэд анхаралаа табиһан байна.

Үрэжүүлгэ хэхын тула һайн үүлтэрэй хусануудһаа үрыень абаха шухала. Мүнөө жэл тус бүри 75—100 килограмм шэгнүүртэй, «Элита» үүлтэрэй хусануудһаа урэ абтаа. Тэдэнэй нооһон 9—11 сантиметр утатай юм.

Энэ жэлдэ Ажалай Улаан Тугай орденто манай «Сибиряк» колхозой хонишод 100 хонин бүриһөө 93 хурьга абажа түлжүүлһэн юм. Манай хонишод хойто жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

С. СОРДОХОНОВ,
«Сибиряк» колхозой ахалагша хонишон.
Түнхэнэй аймаг.

АХИҺААР АЖАЛЛАҺАНАЙ ҮРЭ

Намарай эхин — сентябрь һара дүүрэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагаймнай колхоз, совхозуудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ээлжээтэ халуун хаһа түлэг дундаа ябажа байнхай. Тиин бидэ һаяхан Сэлэнгын совхозой отарануудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын хэр зэргэ ябажа байһыень шалгаһан, зарим тэды усадхагдаагүй дутагдалнуудыень элирүүлһэн байнабди.

Үнэндөө энэ совхоз хони үсхэбэрилгээрээ аймаг доторөө эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм. Байгша оной зун эндэхи хонишод бүхыдөө 15533 хурьга эхэһээнь һалгаажа, тусхай отаранууд болгон эмхидхээ бэлэй. Тиихэдэ жэлэй эхинһээ хойшо абтаһан түлэйнь 10,8 процент үхэл гарзада орожо, ажахы доторөө 100 эхэ хонин бүриһөө 68 хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Зүгөөр энэ дүнгынь нёдондонойхиһоо холо бага гэхэ гү, али аймагай дунда зэргын хэмжээнһээ 7 хурьгаар доошолһон. Теэд ямар ушарһаа иимэ байдалда ороо гээшэб?

Эндэ, нэгэдэхеэр, түл абалгын үедэ ажахынь олохон хонишод даалгагдаһан ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандажа, нарай хурьгадаа һайнаар харууһалдаггүй дээрэһээнь үбшэн тахалда нэрбэгдэжэ, үхэл гарзада олоор ороно гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Жэшээлбэл, тус совхозой ахалагша хонишод Б-Ж. Бадмаевай, Д. Самдановай, К. Будажаповагай, Ц. Балдановай даадаг отарануудта ажалладаг хонишод байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 38—61 хурьга абажа түлжүүлээ. Теэд юунһээ боложо иимэ үсөөн түл абтааб гэхэдэ, эндэ нарай мал харууһалха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ, хүйтэ, нойтонһоо боложо, олон хурьган үбшэн тахалда нэрбэгдээ, мүн эхэнүүдэйнь хүшэ тамираар муу байһан дээрэһээ үхэһэн түл гаргаха, дутуугаар түрэхэ ушар али олон үзэгдэдэг байһан юм.

Хоёрдохёор, эндэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэнгүй, унжагайгаар үнгэргэһэнэйнь ашаүрэ харагдаа юм бэзэ. Тиин энэ жэлдэ тус ажахын хонишод, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд нёдондонойнгоо алдуу эндүүе дабтахагүйн тула ямар хүдэлмэри ябуулна хаб?

Һаяын мэдээгээр, энэ совхозой бүхы 11 мянган эхэ хонинойнь 5468-ниинь үрэжүүлэгдэнхэй. Тиихэдэ үнинэй хонишод Максим Дашиев, Мария Санданова, Петр Убушеев, Дамби Дугаржапов гэгшэдэй даадаг отарануудта үрэжүүлгэнь эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Хэрбээ эдэ нүхэдтэ адли түргэн саг соо үнгэргэхөөр шиидэбэл, мүнөө совхоз дотор хони үрэжүүлгэнь дүүрэһэн байха бэлэй.

Нэн түрүүн Д. С. Самдановай отарада хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ 557 хонин харууһалагдана. Сентябрь һарын 13-най байдалаар тус отарада оройдоол 229 хонин үрэжүүлэгдээд байба. Энэ тон бага. Хэрбээ үдэр үдэртэнь хубаарилаад үзэбэл, сүүдхын 15—16 хонин үрэжүүлэгдэнэ гээшэ. Зүгөөр эндэхи хонишод үрэжүүлгээ августын 28-да эхилһэн юм.

Хонидоо үрэжүүлхэһээ урид элбэг ногоотой бэлшээридэ адуулха, хүшэ тамирынь һайса абхуулхада, олоороо ототой болодог, үрэжүүлгэнь түргэн болзорто үнгэрдэгшье гээшэ аабза. Тиин дурсагдагша отарын хонидые харахада, тамир тэнхээгээр тиимэ һүрхэйшье бэшэ һэн. Гэхэтэй хамта эндэхи хонишод үрэжүүлхээр бариһан хонидоо бүхэли үдэр хашаадань хаагаад, бэлшээдэг, уһалдагшьегүй байба.

Гадна энэ отарада ототой хонидые бэдэрхэ 10 хуса даалгагданхай. Тэдэнэйнь харууһалалга баһа бирагүй. Хүшэ тамирааршье муу. Үдэртэ хахад хүнэг обёос эдюулээд лэ (хамтадань) ойр тойроной яндан добо дээгүүр бэлшээдэг байба. Нигэжэ арайхан үлэ залгаад байһан хусанууд ототой хонидые яагаад бэдэрбэ гээшэб. Тиихэдэ үрэжүүлгынь пункт дулаасуулагдаха пеэшэнгүй, үдэшэ, углөөгүүр зуурахаар хүйтэн. Тэрэшэлэн эндэ үрэжүүлгэдэ хэрэгтэй зэр зэмсэг дуталдана.

Нёдондо эндэ техник-үрэжүүлэгшээр Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр ажаллаһан, һүүлээрнь түл абалгадань хамһалсаһан бэлэй. Мүнөөшье жэлдэ эндэ хоёр студент ерэнхэй, үрэжүүлгыень үнгэргэлсэнэ. Зүгөөр хони үрэжүүлхэ гол шухала хүдэлмэрсэ эдэ студентнэрэй һэшхэлдэ даалгаад лэ, һанаа амархан ябадагынь гайхамаар,

Гэхэтэй хамта эндэ ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг түрүү хонишод яһала бии. Жэшээлбэл, Бэлюутын отделениин ахалагша хонишод А. М. Акулов, Д. У. Дугаржапов, В. Д. Чойжамсуев, М. С. Санданова, В. Г. Романова, А. Н. Большаков гэгшэд жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 90—100 хурьга түлжүүлдэг болонхой. Эдэнэрнай хони үрэжүүлхэ үедэ ажалаа һайнаар эмхидхэдэг, түргэн болзортошье үнгэргэдэг байна бшуу. Тиин эдэ түрүү хонишодой дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, зарим отарануудтахи дутагдалнуудаа дары усадхаха ёһотой.

Вл. САМБУЕВ.

УЛААН-ҮДЫН аймагай «Авангард» колхозой ахалагша хонишон Василий Александрович Грудинин суглаа хүдэлдэг коммунист Андрей Семенович Орешковтэй хамта 520 толгой эхэ хонидые харууһалдаг юм. Ажалша бүхэриг, оролдосо хэшээлтэй байһаараа эдэ хонишод жэлһээ жэлдэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана. Байгша ондо хонишод 100 эхэ хониһоо 92 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4 килограмм 200 грамм нооһо хайшалһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ А. С. **Орешков.**
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

УЛААН ТУГААР ШАГНАГДАБА

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн юм. Эдэнэр жэлэй эхинһээ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Танхой, Посольская станцинуудай хүдэлмэришэд мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Август һара соо хура бороогой орожо, хэды һаад ушаруулаашье һаа, эдэнэр ашаа шэрэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, Улаан-Үдын отделениин станцинуудай дунда түрүү һуури эзэлбэ.

Эдэнэртэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Танхой, Посольская станцинуудай коллективүүд сентябрь һара соошье амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна. Октябриин 54-дэхи ойн һайндэрэй ойртохо бүри түмэр замшад мүрысөөнэй эршые улам шангадхана.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

КПСС-эй РАЙКОМУУДТА

ПЛЕНУМ БОЛОБ[О]

Һаяхан КПСС-эй Яруунын райкомой дүрбэдэхи пленум болобо. Эндэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Албашеев «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа» элидхэл хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Яруунын совхозой парткомой секретарь Л. Г. Минеев, Үдэ-Витимэй геолого-бэдэрэлгын партиин партбюрогой секретарь П. А. Дондупов, «Победа» колхозой партбюрогой секретарь Т. Д. Цыдыпов, «Комсомольский» совхозой партийна эхин организациин секретарь И. И. Хантахаев, Инсэгэйн дунда һургуулиин багшанарай партийна организациин секретарь Б. Н. Дамбаева, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Э. Д. Будаев болон бусад хабаадалсаба.

Һүүлэй үедэ аймагай партийна эхин организацинууд эли бодо урган хүгжөө, холын хараатай тодорхой, гүнзэгы удхатай хэмжээнүүдые хараалдаг, бэелүүлдэг болоо гэжэ пленум тэмдэглээ. Тиихэдэ «Победа» колхозой, Яруунын ... аймагай «Сельхо... Үдэ-Витимэй геолого-... гын партиин парт... зацинуудай хүдэлмэр... сэгнэлтэдэ хүртөө.

Удаань тус плену... байлсаһан КПСС-эй ... партийно-эмхидхэлэй ... риин таһагые даагш... Бардонов үгэ хэлэбэ.

Ж. ЦЫД...

ДҮҮРГЭЛТЭ ХЭР БЭ?

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые ажалшадтаа тайлбарилан ойлгуулхын тула Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай асуудал КПСС-эй Ахын райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар колхозой партбюрогой секретарь нүхэр С. Д. Биданов элидхэл хээ.

Колхозой партийна эхин организаци КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые ажалшадтаа ойлгуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа. 7 агитатор, 4 политинформатор, 4 лектор эндэ хүдэлнэ. КПСС-эй XXIV съездын тогтоолнууд тухай 20 гаран лекци уншагдаһан байна гэжэ партиин райкомой бюро тэмдэглэбэ. Гэбэшье малшадай байранууд дээгүүр харуулан ойлгуулха агитаци шэнэлэгдэн һэльбэгдэнэгүй, түүхэтэ съездын материалнуудые ажалшадта ойлгуулха хэрэгтэ ажахын мэргэжэлтэд ба багшанар һулаар хабаадуулагдана. Тэрэшэлэн колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадай үмэнэ лекци үсөөнөөр уншана.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые олониитэдэ ойлгуулха хүдэлмэри һулаар ... нэйнь түлөө колхозой ... эхин организациин ... С. Д. Бидановта партиин ... мой бюро һануулга хэлэ... Тиихэ зуураа, саашадаа ... хала хэрэг эрид һайн... хэмжээнүүдые заабари... тоол бюро дээрэ абтаа.

Вл. ГАЛС...
КПСС-эй райкомой таһ... даагшын орл...

МҮНӨӨДЭР—БАГШАНАРАЙ ҺАЙНДЭР

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд горитой амжалта туйлажа, заншалта һайндэрөө угтаба. Хото городуудай, хүдөө нютагуудай һургуулинуудай багшанар ургажа ябаа залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ талаар бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, эрдэм мэдэрэлээ бүри мүһэн дамжуулна.

Юрий Жамбалович Гомбоев Хэжэнгын аймагай Могсохоной дунда һургуулида биологи заадаг юм. Тэрэ үе сагһаа гээгдэнгүй, шэнэ юумэ шудалжа, һурагшадтаа дамжуулан үгэдэг байһаараа балшар бага үхибүүдтэ хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. Ж. Гомбоев ээлжээтэ хэшээлдэ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺУРГУУЛИИН ДИРЕКТО[Р]

Гушан найман жэлдэ самбарай ойро зогсожо, хэдэн зуугаад хүүгэдые хүмүүжүүлһэн багшанар тиимэшье олон бэшэ аабза. Гушан найман жэлэй туршада һургуули тээшэ зурыһан замһаа хадууралгүй Прасковья Николаевна Прозорова Улаан-Үдын хоридохи һургуулида 1952 онһоо биологиин багшаар, һүүлэй 11 жэлдэ директорээр хүдэлнэ.

Хүтэлбэрилэгшэ. Директор. Эдээхэн үгэнүүд хэлэнһээ бэлээр мултараа юм бээзэ. Зүгөөр зарим зон хэлэхэдээ, багшанарай ноён ябанхаар, хэшээл хэжэ, хүүгэдые һургаһан дээрэ гэдэг. Энэнь заримдаа зүбтэйшье шэнги һанагдаха юм. Үнэхөөрөөшье, зарим багшанар заабаришалуулха гү, али зэмэлүүлхэ дурагүйнүүд байдаг. Хүтэлбэрилэгшэ хүн тиимэшүүлтэй мүрыень оложо, хөөрэлдэхэ ёһотой болоно бшу.

Коммунист П. Н. Прозорова багшанартаяашье, шабинартаяашье, түрэлхидтэйшье хөөрэлдэхэдөө шадамар, алинтайньшье үгээ ойлголсожо ядадаггүй. Теэд тэрэнэй түлөө хэды ехэ юумэ уншаха, бодомжолхо хэрэгтэй гээшэб! Заримдаа үргэһэгүй хонохо саг али олон болоо ааб даа.

Прасковья Николаевна абари зангаараа «һайшуулай» тоодо ородоггүй. Нэн түрүүн өөртөө, тиигээд багшанарта, һурагшадта шанга эрилтэ табидаг, тэрэнээ бэелүүлхэ гэжэ оролдодог юм. Хэрбээ багшын зэмэтэй байгаа һаа, сэхэ руунь хэлэжэ, өөрынь харюусалгые ойлгуулжа шададаг. Тэрэнэйнь түлөө суглаа хүдэлдэг нүхэдынь директорээ хүндэлдэг юм.

Ээлжээтэ хэшээлээ үнгэргөөл һаа, һанаагаа амараад ябаха саг мүнөө дүүрээ. Саг хубилаа, эрилтэ дээшэлээ. Тиимэһээ мүнөө хаанашье хүдэлжэ байһан багшанар үе сагайнгаа хүгжэлтэһөө гээгдэхэгүй гэжэ оролдоно бшуу. Ёһотой хүтэлбэрилэгшэ хадаа хамта хүдэлжэ байһан багшанараа тиимээр хүмүүжүүлхэ ёһотой.

Эгээл тиимэһээ Прасковья Николаевна эсэшэ сусашагүйгөөр хүмүүжүүлгын шэнэ онол арга бэдэрдэг. Шэнжэлгын тиимэ хүдэлмэридэ багшанарайнгаа анхарал хандуулдаг.

Хоридохи һургуулида һүүлэй хэдэн жэлэй туршада һурагшадай ухаан бодолые хүгжүүлэн хүмүүжүүлхэ асуудал шиидхэгдэнэ. Хэшээлнүүдһээ гадна, классһаа гадуур ябуулагдадаг хүдэлмэри (кружогууд, элдэб клубууд, факультативууд г. м.) һурагшадай ухаан бодолые хүгжөөхэ, гражданска мэдэрэлые хурсадхаха зорилготой.

Өөрөө Прасковья Николаевна— бэрхэ методист. Шабинараа һонирхуулхын тула хэшээлээ ямараар эмхидхэхэб гэжэ һайн мэдэдэг, залуу багшанарта туһатай зүбшэл заабари ходо хэлэдэг.

Өөртэшни заалгаһан хүн багша болоод, түрэл һургуулидаа бусажа ерэхэдээ ямар һайн бэ! Физмат дүүргэһэн багша Галина Ивановна Воронова анхандаа хоридохи һургуули түгэсхэһэн юм. Багша болоод, түрэл һургуулидаа ерэхэдээ, түрүүн заалгаһан багшанарһаа ехэ түбэгшөөһэн, һөөргөө һурагша болошоһон шэнги байдаг һэн гэхэ. Прасковья Николаевна тэрэнние кабинедтээ урижа, иигэжэ ойлгуулаа һэн:

— Галина Ивановна! Та бидэ хоёр хоюулан багшанарбди, адли эрхэтэй зон болоо гээшэбди. Һургуулиин формо үмдэһэн һурагша бэшэ, багша хүн болоо гээшэт. Багша! Хэшээлдэтнай хэнэйшье орожо ерээ һаа түбэгшөөнгүй, хэшээлэйнгээ зорилго яажа бэелүүлхэ тухайдаа бодохо шухала...

Һүүлдэнь директор залуу багшын хэшээлдэ хэды дахин ороо, методическа заабари хэлэжэ үгөө. Удангүй Галина Ивановна улайха сайхаяа болижо, багшын шэнжэтэй болоо һэн.

Мэргэжэлдээ дурлаха гээшэ бүхы амжалтын хахад юм гэдэг. П. Н. Прозорова директор байхаһаа саана, өөрөө багша ха юм даа, өөртэнь даалгагдаһан хэшээлтэй. Тэрэнэй үнгэргэһэн химиин хэшээлдэ ороо һаа, һурагшадай ямар нэгэ бодос үнэн зүрхэнһөө шэнжэлжэ, туршалга хэжэ байхыень харахат. Багша бэлэн тобшолол хэлэжэ үгэнгүй, шабинартаа өөһэдтэнь туршалга хүүлээд, тобшолол гаргуулдаг зантай. Химиин нюусые хурса нюдөөр ажаглан, һурагшадайнгаа тоб байса тобшолол зүбөөр хэхэдэнь, ямаршье олзо олоһонһоо үлүүгээр баярладаг. Һүүлдэнь химиин удха шанар тухай, арадай ажахыда хэды ехэ туһа хүргэдэг тухай уран гоёор хөөрэжэ үгэхэ. Тиимэл хадань өөрынь заадаг предмедээр муу һурадаг, ойлгожо ядадаг һурагша үгы.

Хоридохи һургуулида һая ерэһэн багшанар доохонуур:

— Прасковья Николаевна хэды багтаа гэртээ ошожо амардаг хаб? — гэжэ асуудаг юм гэлсэдэг. Нээрээшье, тэрэ һургуулида хэдынэйшье сагта ошоо һаа, заатагүй директортэйнь уулзахат. Хэрбээ суглаанда ябашоогүйл һаа, али нэгэ кружогой хэшээлдэ гү, али багшын түсэбыень шалгажа, үгышье һаа һургуулиин техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй үйлэдбэриин ээлжээтэ зүблөө үнгэргэжэ байха.

Иимэ эрилтэ ехэтэй директорэй хүтэлбэри доро хүдэлдэг багшанар «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гээд ябажа шадахагүй болонол даа. Тиигээд амжалта туйлаашьегүйдөө аргагүй. Хэрбээ тоогой хэлээр хэлэбэл, иимэ: 1969—70 онуудай һуралсалай жэлдэ бүхы һурагшадай 98,6 процент һайн һураһан һаа, 1970—1971 онуудай һуралсалай жэлдэ 99 процент болоо, тиихэдээ хахадһаа олонхи һурагшад «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурана.

Хоридохи һургуулиин багшанар хоорондоо дүршэлөө андалдаха, педагогическа шэнэ литература уншаад, һаналаа хубаалдаха һайн заншалтай. «Өөрынгөө шүүһэн соо үлтиржэ байдаг багша үлэ бирахагүй»,— гэжэ Праск[овья Ни]колаевна ходо хэлэдэг ха...

Прасковья Николае[вна Прозо]рова бэрхэ директор, ба[гша] һаа гадна, ниитын хү... эдэбхитэйгээр хабаад... тябрьска районой, Улаан-[Үдын го]родской Соведүүдэй депу[тат,] арадай гэгээрэлэй асууд[алаар го]родской комиссиин түр[үүлэгшэ,] КПСС-эй Октябрьска [райкомой] гэшүүн.

Арадай гэгээрэлэй от[лични]... БурАССР-эй һургуулиин ... багша П. Н. Прозорова[е] ... дэрөөр дашарамдуулан ... хые юрөөгөөд, саашад... дань амжалта хүсэе!

И. АНГАРХА...
Гэгээрэлэй министер[ствын] инспе[ктор].

Улаан-Үдын Смолиной нэрэмжэтэ гудамжада оршодог ... бэдэхи һургуулида дүршэлтэй багшанар олон. Тэдэнэй ... Марта Дашиевна Хайлокова олон жэлэй туршада франц[узскэ хэлэ] заажа байдаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Д. Хайлокова хэшээ[лдэ].
С. СУТУРИНАЙ фо[то].

АМАРШАЛГЫЕМ ХҮЛЕЭН АБЫ[ТНЫ]

Һайндэрөөрнь дашарамдуулан, Яруунын ай[магай] Эгэтын-Адагай дунда һургуулида заалгаһан баг[шана]раа «Буряад үнэн» газетын хуудаһаар дамжуулан ам[ар]шалнаб. Минии багшанар Ойдоп Жамбалович Ж... нов, Мария Григорьевна Орбодоева, Евгения Цыб... на Будаева, мүн эхин класста заалгаһан Акулина О... новна, Тамара Рабдановна, Цыпилма Доржиевна ... шэдтэ өөрынгөө баясхалан хүргөөд, ажабайда[лдань] амжалта хүсэхэ зуураа, саашадаа үшөө һайнаар ... дэлжэ ябахыень хүсэхэ байнаб.

П. ЦЫДЫПОВА
Яруунын аймагай ажаһуудалай эрил... хангадаг комбинадай хүдэлмэри...

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ—ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

БИДЭНЭРЭЙ ТУҺА НЭМЭРИ ЕХЭ

Хүдөө ажалшаднай түргэнөөр, һайн шанартайгаар таряа хуряаха, гүрэндэ тушааха гэжэ ехэ хүсэл гаргана гээшэ. Наратай һайн үдэрнүүдэй тогтоходо, тарялан дээрэ комбайнуудай, автомашинануудай абяан огто таһарнагүй. Механизаторнууд оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглан, энэ харюусалгатай хаһые һайнаар үнгэргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана ха юм. Теэд эдэнэр ганса өөрын хүсөөр таряагаа хуряана бэшэ. Хүдөө ажахынуудта хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд, ошожо, бодото туһаламжа хүргэжэ байнхай.

Минии хүдэлдэг 1-дэхи автотранспортна предприятиин коллектив хүдөө ажалшадта туһалдаг болоһоор үнинэй. Жэл бүри 40—50 ашаанай машина хүдөө эльгээдэг. Байгша оной августын 17-до манай предприятиин 36 ашаанай машина Бэшүүрэй аймаг, 10 машина Хяагтын аймаг эльгээгдэһэн байна. Үшөө табан машина Хэжэнгын аймагта хүдэлнэ. Бидэнэр машинануудые таряа хуряалгада гаргахын урдахана һайн заһабари хэһэн, хуушан детальнуудыень сүм һэлгэһэн байнабди. Тэрэгүйгөөр таряа хуряалгын халуун хаһа сагта машинанууд эбдэржэ, һаад хэхэ. Тиигэхэдэ хүдөө ажалшаднай юун гэжэ һанахаб? Ахирхан лэ туһалагшад. Нэрэ зүүжэ ерэһэн лэ байна гэлсэхэ бшуу даа. Иимэ аягүй байдалда ороҳогүйн тула, манай 1-дэхи автотранспортна предприятиин хүтэлбэрилэгшэд хүдөө гаргаха жолоошодтойгоо һайн хөөрэлдэдэг, машинануудые түргэн заһабарилха бүхы хэмжээнүүдые абадаг юм. Энэнь ехэ һайн заншал болоо гээд һанагшаб.

Би өөрөө хорёод жэлэй туршада жолоошоноор хүдэлнэб. Буряад оронойнгоо олохон аймагуудта ашаа шэрэһэн хүн бэзэб. Зургаан жэлэй саана ЗИЛ-555 маркын шэнэ машина абаа һэм. Энэ машинаараа 287 мянган модоной зайда ашаа шэрээд байнаб. Жэл бүри таряа хуряалгада хабаадалсанаб. Мүнөө жэл Бэшүүрэй совхоздо хүдэлнэб. Эндэ таряанай ургаса ехэ һайн. Тэрэнние саг болзор соонь хуряажа, гүрэндөө тушаахын тула эмхи гуримтайгаар хүдэлнэбди.

Минии даадаг бригадада табан жолоошон хүдэлнэ. Хүн бүхэмнай үдэр соогоо 15—16 эрьесэ хэжэ, 60—70 тонно ороо һо шэрэнэ.

Жолоошон Владимир Коверин залуушуулай бригадые хүтэлбэрилнэ. Бригадын гэшүүд аха дүү Бариловтан, Ажаев, Бельков гэгшэд машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Эдэнэр үдэр бүри хүн бүридөө 50—60 тонно ороо һо шэрэһэн лэ байдаг. Үнинэй жолоошон Леонид Георгиевич Кавелинэй бригадынхид мүн лэ оролдосотойгоор хүдэлнэд. Хүдөө ерэһээр машинануудай эбдэржэ, миин байһан ушар үзэгдөөгүй.

Машинануудта жэжэ заһабари хэхэдэнь туһа хүргэхэ тусгаар бригада эндэ ерэнхэй. Тэдэнэр өөрын машинатай, запчастьнуудтай ябадаг. Энэ бригадые дүй дүршэлтэй слесарь Владимир Курбанов хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр Бэшүүрэй аймагта хүдэлдэг бүхы жолоошодой машинануудыень шалгажа үрдиһэн лэ байдаг. Муудаһан детальнуудынь гансата һэлгэжэ табиһанай ашаар машинанууд эбдэржэ һаатанагүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана.

Бэшүүрэй совхоздо манай предприятиин прицептэй табан машина хүдэлнэ. Улаан-Үдын элеваторта ороо һо шэрэнэ. ... машинануудые жолоододог ... шод Бояркин, Рыжков, ... гэгшэд ямар харюусалга[тайгаар хү]дэлмэри хэжэ байдагаа һай[н ме]гоно.

Бидэ, жолоошод, БурАССР-[эй ми]нистрнүүдэй Соведэй, [про]зай обкомой дамжуулгын ... туг абахын тула ехэ ... гарганабди. Тиин халаан ... гөө даабари 35—40 про[цент] үлүүлэн дүүргэжэ ... Бэшүүрэй аймагай ажал[шад гү]рэндэ ороо һо тушааха ... дүүргэжэ байна. Эндэ ма[най жо]лоошодой туһа нэмэри ... гэжэ хэлэмээр.

П. АХРЕ...
автотранспортна 1-[дэхи] предприятиин жоло[ошон,] коммунис[тическэ] удар[ник].

УЛААН-ҮДЫН хүүгэдэй № 60 саадые даагша, КПСС-эй гэшүүн Анна Васильевна Петрова. Тэрэ хорёод жэлдэ багшалаад, һүүлэй 10 гаран жэлэй туршада хүүгэдэй саадта ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Петрова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Арадай багша алдартай

БАГШАНАРАЙ БАГША

1939 оной сентябриин нэгэн һэн. Намарай тэрэ нарата үглөөгүүр һургуулиин байшангай газаагуур үхибүүд хоёр-гурбаараа, дүрбэ-табаараа бүлэглэн, хүхюу зугаа дэлгэнэ, элдэб янзын наада эмхидхэжэ байба. Гэнтэ хонхо жэнгиржэ, һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэндэ зорюулагдаһан баярай линейкэ захалба. Һурагшад класс-классаараа, үндэр наб-тараараа һубарилдан зогсолой. Эхин һургуулиие даагша Степан Андриянович Ачитуев һуралсалай шэнэ жэлээр һурагшадые халуунаар амаршалһанайнгаа һүүлээр:

—Манай һургуулида шэнэ багша ерээ. Бадма Шойдокович Шойдоков. Гурбадахи класста зааха юм. Нютагайтнай хүн,— гэжэ тобшохоноор хэлээд, хэшээлдээ орохыемнай уряа һэн.

Тэрэ гэһээр гушан хоёр жэл үнгэрбэ. Тиихэдэ Бадма Шойдокович Хяагтын багшанарай училищиин хоёрдохи курс дүүргээд, ажаллахаяа ерэһэн байгаа бшуу. Тэрэ гэһээр таһалгаряагүй багшалжа байна. Гушан хоёр жэл... Түүхэдэ богонихон болзоршье һаа, хүнэй наһанай хахадынь гэхэдэ алдуу болохогүй ха. Һүүлэй хори гаран жэлэй туршада Санагын дунда һургуулида буряад хэлэ ба литературын багшаар хүдэлнэ.

Гушан хоёр жэлэй турша соо хэдэн зуугаад хүбүүд, басагадта эрдэмэй үндэһэ һуури ойлгуулжа, ажабайдалай үргэн замда гаргаа. Тэрэнэй олохон һурагшадынь багшын мэргэжэлтэй болоод, мүнөө сугтаа, мүн бусад һургуулинуудта ажаллана. Аюша Доноев, Хандажаб Цыренова, Нина Тубанова, Татьяна Ардаева, Василий Мархаев, Бадмажаб Жигжитов, Сергей Жапов, Сергей Сампилов болон бусад олон багшанар Бадма Шойдоковичой шабинар байһан юм.

«Бадма Шойдокович минии багша байһан юм» гэжэ хөөрэхэ хүнүүд илангаяа Захааминда олон даа. Урдань тэрэнэй шаби байһан, мүнөө Санагын дунда һургуулиин буряад хэлэ ба литературын багша, залуу шүлэгшэ Аюша Доноев иигэжэ хөөрэнэ:

— Багша Шойдоков буряад хэлэнэй баялигта бидэниие һайнаар һургаа һэн. Өөрөө зохёолшо хүн туладаа богонишог рассказ ба шүлэгүүдээшье уншажархидаг байгаа. Эдэ бүгэдэнһөө эхитэй юм гү, буряад хэлэнэй багша болохо дуратай байгаад, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта һураһан байнаб. Арба гаран жэл соо багшатаяа хамта багшалнаб. Ойлгогдоогүй юумэеэ асуугаад абахада һайн байгша. Мүнөөшье бидэндээ багшалһаар лэ даа. Һуралсалай талаар директорэй орлогшо ха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хатуу шанга жэлнүүдэй үедэ багша Шойдоков эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, Эхэ ороноо хамгаалалсаа. Минометчик Шойдоков дайнай үедэ хэдэ дахин хүндөөр шархатаһан. Кенигсберг хотын сэрэгэй госпитальдо эмшэлүүлжэ байха үедэнь дайнай дүүрэһэн тухай мэдээсэл тэрээндэ дуулдаа һэн. Үбсүүндэнь ялардаг хэдэн медаль тэрэнэй дайшалхы габьягай гэршэ болоно бшуу.

Дайсаниие даража, түрэл нютагаа бусаһанайнгаа һүүлээр дахин багшалжа эхилээ. Теэд багшанарай училищиин оройдоол 2-дохи курс дүүргэһэн байгаа бшуу. Саашадаа һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ гэхэдэ гэр бүлэ, хүгшэн эжы, дүүнэр... Заочноор һуралсажа, Улаан-Үдын багшанарай училищи дүүргээ. Үшөө бага хэбэртэй. Байтараа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай буряад хэлэ ба литературын отделенидэ орожо, заочноор һуралсаа. Шабинарыньшье, багшаньшье адли—институдай студент. Шабинарынь үдэртөө һурадаг, багшань — заочноор. Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, дүшэ наһандаа дүтэлһэн хойноо Бадма Шойдокович багшын хоёр дипломтой болоо һэн. «Бадмамнай сагаан толгойтой болотороо һуража ябана» гэжэ нютагайнь заримашуул хэлэжэшье болоһон байха.

Санага... Тосхоной гол гудамжаар дунда зэргын бэетэй, табиндаа дүтэлһэн хүн аалиханаар алхална. Гартаа хэдэн ном, тетрадьнуудые баринхай. Ямар нэгэн бодолдо абтаһан хэбэртэй. Магад ерээдүйнгөө номой гол герой тухай һанажашье болоо. Бадма Шойдокович шүлэг, рассказуудые бэшэжэ эхилһээр үнинэй юм. Бухы наһаараа багшын ажалда хүдэлһэн туладаа тэрэ олохон номуудаа һургуулиин шабинарта зорюулһан байна. «Урогүүдай һүүлдэ», «Эсэгын туһалагша» гэжэ рассказуудайнь суглуулбари хэблэгдэһээр үнинэй. «Байгал» журналай 1968 оной хоёр ном соо тэрэнэй «Сэлмэг Зэдын һэбшээн» гэжэ томохон туужа хэблэгдээ.

Өөрынгөө үеын нүхэр, Совет солдадай эгээл дээдэ хайра шан —Алдар Солын бүхы гурбан шатын орденой кавалер Бата Микишкеевич Дамчеев тухай бэшэһэн «Дархан соло» гэжэ туужынгаа түлөө республикын Гэгээрэлэй министерство болон Уран зохёолшодой холбооной правлениин мүнгэн шанда хүртөө һэн. Энэ туужань һуяхан хэблэлһээ гаража, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдээ. Үшөө тиихэдэ хэдэн ном ород хэлэнһээ оршуулһан байха юм. Тэрэнэй бэшэһэн очерк, рассказууд «Байгал» журналай, мүн газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдожо байдаг. Бадма Шойдокович буряад һургуулинуудай 8-дахи класста үзэхэ уран зохёолой хрестоматиин авторнуудай нэгэн юм.

Бадма Шойдокович уран зохёол тухай һурагшадтаа хододоо һонирхолтойгоор хөөрэдэг, тэдэнэй уран бэлигэй хурсые туршуулаадшье үзэдэг. Һургуулидань уран зохёолой кружок эмхидхэгдэнхэй, гар журнал гаргагдадаг. Тэрэ Захааминай аймагай «Ажалай туг» газетын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Уран дүшэ» гэжэ литературна нэгэдэлэй эдэбхитэй гэшүүн юм.

Багша Шойдоков нютагайнгаа арад зоной дунда хүндэтэй болоһон хүн. 1959 ондо тэрээндэ республикын һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн нэрэ солодо хүртэнхэй. Республикын Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй райком болон аймгүйсэдкомой хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан байха. Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэжэ орден бүри һаяхан Бадма Шойдоковичой үбсүү шэмэглэбэ. Наймадахи табан жэлэй туршада ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тэрэ энэ шагналда хүртэһэн байна.

Иимэл даа, минии түрүүшын багшанарай нэгэн Бадма Шойдокович Шойдоков! Багшынгаа саашанхи ажал хүдэлмэридэ бүри ехэ амжалта, ажабайдалдань зол жаргал хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Б. ВАНЧИКОВ.

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

В. М. ХВОСТОВ, СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин президент:

— Мүнөө жэлэй һайндэр — Багшын үдэр — онсо илгаатай. Энэ үдэрнай КПСС-эй XXIV съездын болоһон жэлдэ, табан жэлэй эхилһэн үедэ тэмдэглэгдэжэ байна. Съездын табиһан шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэнь һургуулида туһалха гээшэ педагогическа эрдэмэй гол үүргэнүүдэй нэгэн. Табан жэлэй дүүрэхэ багта бүгэдэ ниитын юрэнхы дунда эрдэм бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Энэ хадаа һургуулиишье, педагогическа эрдэмэйшье урда олон шэнэ асуудалнуудые табина.

Научно-техническэ дэбжэлтын үедэ һуралсалай удхые нилээд ондоо болгохо ёһотойбди. Тиимэһээ шэнэ программа, учебнигүүд, методическа туһаламжануудай номууд бии болгогдоо. Академидэ 50 гаран учебник бэлдэгдээ.

Партиин XXIV съезд хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, ургажа ябаа шэнэ үетэнэй коммунис үзэл бодолые бүрилдүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа.

В. И. Ленинэй захянуудта үндэһэлэн, тэрэнэй намтарай ба ажал ябуулгын жэшээ дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ гол шухала хэрэг болоно. Энэ хэрэгтэнь эрдэмтэд ямар туһаламжа һургуулида үзүүлнэб? В. И. Ленинэй зохёолнуудай согсолбориие академиин бэлдэһые һануулһуу. Тэрэ согсолборидо ахамад классуудай шудалдаг зохёолнуудынь оруулагдаа. «В. И. Ленин хүмүүжүүлгэ ба һуралсал тухай», «В. И. Ленин тухай һургуулиинхидта», «В. И. Ленинэй сурталлитература заалгада». «Түүхын багшын хүдэлмэридэ ленинскэ темэ» гэһэн согсолборинууд багшанарай стол дээрээ табяад байхаар номууд болонхой. Шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ тухай партиин XXIV съездын заабаринуудые хүтэлбэри болгон, академиин хүдэлмэрилэгшэд һургуулида ябуулагдаха хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үргэн ехэ программа дурадхаа. Тэрээн соо комсомолой болон пионерэй организацинуудай ажал ябуулгада бага бэшэ һуури үгтөө.

Т. Н. ЯНУШКОВСКАЯ, гэгээрэлэй дээдэ һургуулиин ба научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ:

— Багшын ажал тухай, тэрэнэй элүүр энхэ болон амаралта тухай асуудал хадаа манай профсоюзай гол зорилго юм. Мүнөө үедэ энэ ойлгосо һургуулиин ажабайдалда бүхөөр оронхой. Профсоюзай үүсхэлээр олон республика болон областьнуудта творческо бүлэгүүд, соведүүд бии болгогдоо. Зарим һургуулинуудай дүршэлые согсолон, тэдэнэр багшын сагые гамтайгаар хэрэглэхэ, һуралсалай техническэ хэрэгсэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай дурадхалнуудые зохёодог. Багшанарые педагогическа эрдэмэй болон практикын шэнэ туйлалтануудтай танилсуулха зорилготойгоор үнгэргэгдэдэг харалга-конкурснууд, научно-техническэ конференцинүүд, һуралсалай зүблөөнүүд түрүү дүй дүршэлэй ёһотой һургуули болонхой.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор, 1972 оной сентябриин 1-һээ бүхы багшанарай салин 20 процентээр дээшэлдэхэ.

Юрэнхы эрдэмэй бүгэдэ ниитын һуралсалые бэелүүлжэ эхилһэн ушар хүдөөгэй һургуулида, тэрээнһээ уламжалан хүдөөгэй багшанарта горитой анхарал хандуулха эрилтэ табина. Хүдөөгэй багшанарай ажаһуудал, гэр байрань саг үргэлжэ һайжаруулагдажал байдаг гээшэ. Жэшээнь, 1970 ондо Ивано-Франковско областиин хүдөөгэй 1085 багша шэнэ байра абаа. Новосибирскэ областиин колхоз болон совхозууд городой түхэлэй 300-гаад шэнэ байра өөһэдынгөө багшанарта барижа үгөө. Ульяновска областиин хүдөөгэй һургуулинуудта 145 гэр баригдаа.

Багшанарай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шухала. Жэшээнь, үнгэрэгшэ зундаа хэдэн мянгаад багшанар санаторинуудта, амаралтын байшангуудта, аяншалга эмхидхэлгын баазануудта эльгээгдээ. Санаторно-курортно аргаламжада, багшанарай хүүгэдэй амаралта эмхидхэлгэдэ зорюулагдан, гүрэнэй страхованиин мүнгэ зөөриһөө 38 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна.

ХАРАГШАДЫЕ БАЯСУУЛАН ХАТАРЖА...

Мүнөөдэр бүхы орон доторнай Багшын үдэр тэмдэглэгдэжэ байна. Энэмнай бүгэдэ арадай һайндэр ха юм.

Ямар нэгэн дэмбэрэлтэ үдэртэй дашарамдуулан, бэрхээр хүдэлдэг, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд тухай олондо хөөрэхэ дуран хүрэдэг шуу. Би мүнөө Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулида хүмүүжүүлэгшээр хүдэлдэг Жалсан Батуевич Санжиев тухай хэдэн үгэ хэлэхэ гээ һэм.

Жалсан Батуевич ажалдаа оролдосотой, бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь магтадаг. Тиимэ байгаашье ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэрэмнай һурагшадтаа элдэб хатар, наада заажа үгэдэг, һонирхолтой юумэ хөөрэжэ шададаг. Эдиршүүл гээшэмнай тиимэ багшанарта угаа дуратай бшуу.

Мүнөө үеын һурагшадай эрилтэ ехэ болонхой. Тэдэнэр олон юумэ мэдэхэеэ, дуу дуулажа, хатаржа һурахаяа хүсэдэг. Хэрбээ багша хүн өөрөө тэдэ мэтые шадахагүй һаа, яагаад шабинараа һургаха гээшэб?

Дүрбэн тэгшэ хүнүүдые хүмүүжүүлхын тула имагтал хэшээлээр хизаарлаха бэшэ, мүн классһаа гадуур элдэб һонин хүдэлмэри ябуулха шухала болоно.

Республикын гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй байшанда эмхидхэгдэһэн элдэб кружогууд багшанарта туһалха зорилготой. Манай кружогуудта ябадаг багшанар һургуулидаа классһаа гадуур хүдэлмэри эмхидхэхэдээ бэрхэнүүд байдаг. Тэдэнэй нэгэн Ж. Б. Санжиев юм.

Жалсан педучилищида һуража байхадаа, А. Тумуровагай хүтэлбэрилдэг хореографическа кружогто ябадаг болоо һэн. Түрүүшын шадабаритай болохолоороо, хүбүүн тэрэнээ үдэр бүри мүлижэ, һүүлдэнь сценэ дээрэ наададаг, харагшадые баясуулдаг болоо. Тэрэнэй гүйсэдхэһэн «Адуушан», «Талын дунда» гэһэн буряад, мүн «Хани барисаан» гэжэ башкир арадай аялгаар найруулагдаһан хатар-сюитэнүүд Санжиевай бэлиг шадабариие гүйсэдөөр гэршэлээ һэн.

Залуу хатаршан бүхы бэеэрээ хүгжэм мэдэржэ шададаг, хүдэлсэнь уян нугархай саанаа, үндэһэн хатарай шэнжэ шанарые һайнаар харуулдаг. Тиимэл хадань, уран һайханай бүлгэмдэ ябадагшье һаань, тэрээниие мэргэжэл һайнтай артист гэжэ сэгнээд, үнгэрэгшэ зундаа концертнэ бүлэгтэ оруулһан байна. Тэрэ бүлэг Хандагатайн болон Шулуутайн ой модоной ажахын хүдэлмэришэдтэ, мүн Прибайкалиин, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта ошожо, ехэ амжалтатайгаар наада табиһан юм. Жалсан Батуевичай гүйсэдхэһэн хатарнууд тэдэнэй амжалтые арьбадхалсаһан байха.

Тиихэдэ КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ үнгэргэгдэһэн харалгада Ж. Б. Санжиев хабаадажа, тон һайнаар буряад болон башкир хатар гүйсэдхөөд, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртөө бшуу. Тэрэнэй шадабариие жюри тон үндэрөөр сэгнэһэн байгаа.

Һургуулидаа ехэ ажалтай, бүлэтэй хүн яагаад саг олоноб гэжэ заримдаа гайхахаш. Теэд искусствада, гоё һайханда дурлаһан хүн хайшаншье гээд саг олохо бшуу даа. Тиигээдшье Жалсан Батуевич хамаг юумэеэ саг соогоо бүтээгээд, саб-яб гээд ябадаг хүн ха юм.

— Хореографиин кружогто ябахадам, намда һаалта болодоггүй. Хүүгэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадам туһатай, — гэжэ Жалсан Батуевич хэлэдэг. Өөрөө үхибүүдтэ хатар заахадаа, тэрэнэй һайхан талые ойлгуулжа, сэдьхэлээрээ татархые һургадаг байна. «Хуранууд» гэжэ хатар, «Ёохор» гэһэн сюитэ һурагшадайнь хатаржа байхые харахада, багшань урдаа табиһан зорилгоёо дүүргээ гэжэ ойлгохоор.

Һүүлэй үедэ Жалсан Батуевич мүнөө үеын бальна хатарнуудые харуулхаар бэлдэжэ байнхай. Арадай хатарнууд репертуартань бахал нэмэхэ. Һайханаар гүйсэдхэһэн хатарнуудаараа харагшадые оло дахин үшөө баясуулха байһандань һэжэг түрэнэгүй.

О. АЛЕКСАНДРОВА,
гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй байшангай директор.

ХИЛЫН САANAҺАА

Олон миллион эхэнэрнүүдэй эрилтэ

...ЛИН. (ТАСС). Вьетнамай ...тическа Республикые аме... империалистнуудай зэрлит ... дахинаа бомбодожо ...нь Эхэнэрнүүдэй уласхоо... демократическа федераци ...дэлхэйн оло миллион эхэ...дэй үмэнэһөө эрид шууд .... Энээн тухай прези... Никсондэ МДФЖ-гэй секретариадай эльгээһэн телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодолгоёо энэ дары, үгэ дуугүйгөөр, бүрин зогсоохо, эзэрхэг түримхэй бүхы ябуулгануудые болюулха, Индохитадһаа бүхы сэрэгүүдые сүм гаргаха эрилтэ США-гай правительствын үмэнэ МДФЖ табина гэжэ телеграмма доторнь тэмдэглэгдэнэ.

М. Барзаниин ами наһа хорлохо һэдэлгэ хэгдэбэ

...ДАД. Октябриин 1. (ТАСС). ...станай Демократическа ...ин түрүүлэгшэ Мустафа ...ниин ами наһа хорлохо һэ... ...нигдаагүй бүлэг хүнүүд ...гэжэ Багдадай радио мэдээ...

...Барзаниин штаб-байрада хэ...өөһөө болон гранатанууд тэ... Часһаа үлүү саг соо тэһэ...нүүдынь үргэлжэлөө. М. Бар... харуулшад соо алуулһан, ... хүнүүд бии. Өөрөө ...Барзани хохидоогүй.

...үдэй ударидагшын ами наһа хорлохо һэдэлгыень буруушааһан бэшэг Мустафа Барзанида Социалис һэргылгын араб партиин хүтэлбэри эльгээбэ. Энэ хорото һэдэлгэнь гансашье Барзанида эсэргүү бэшэ, мүн 1970 оной мартын 11-дэ абтаһан «түүхэтэ декларацида» эсэргүү ябадал мүн. Курднууд болон Ирагай засагаархидай хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй гол удха тэрэ декларации соо тодорхойлогдоһон байгаа. Декларации Ирагай хойто зүгтэ һүжэрһэн дайн байлдаануудта эсэс табяа һэн.

ТҮРҮҮ ҮЗЭЛТЭНИИЕ ХАШАЛГА ТҮРГЭДЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвисые, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан бусад хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэл хадаа американ арадай демократическа эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэл мүн гэжэ «Дейли уорлд» газетэдэ толилуулһан статья соогоо США-гай Коммунис партиин Национальна түрүүлэгшэ Г. Уинстон тэмдэглэнэ.

Сан-Рафел хотын түрмэ соо Анджела Дэвистэй һаяхан уулзаһан тухайдаа дурдаха зуураа, энэ эрэлхэг американ коммунистын бэе муудажа байна гэжэ һанаагаа зобонгёор Г. Уинстон бэшэнэ. Калифорни штадай засагаархид Анджела Дэвисые гар даалгаар сүлөөлхэһөө, тэрэнэй «хэрэгые» зүбөөр хаража үзэлгэеэ арсаа.

А. Дэвисэй «хэрэг» хадаа демократическа үзэлтэй хүсэнүүдтэ эсэргүү США-гай засагаархидай хорото ябуулгын багахан хубинь лэ болоно гэжэ статья соо заагданхай.

Демократическа эрхэнүүдые хаһаха зорилготой энэ аюулта үгэсөөнүүдтэ анхаралаа хандуулхыень бүхы демократуудые, фашизм болон империализмда эсэргүү тэмсэлшэдые уряалнаб гэжэ Г. Уинстон статьягайнгаа түгэсхэлдэ бэшэнэ.

ХАРАГШАДАЙ ХЭЛЭҺЭНЭЙ ЁҺООР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Аттикын түрмэдэ хаагдаад һуугшадай 200 гаран эхэ, һамгад ба бусад түрэлхид тэндэхи түрмын хархис шэрүүн гуримые һайн мэдэхэ болоо. Аттикада сентябриин 9—13-най үеэр зэрлиг хюдалгын болоһонһоо хойшо түрүүшынхеэ иимэ уулзалга хэхэ зүбшөөл үгтэһэн байна. Хаалтада байгшадые тэндэнь буудаха, сохидог наншадаг ушар ходо боложол байдаг гэжэ түрмынхидэй олонхинь гомдобо. Аттикын түрмэдэ политическэ хэрэгээр хаагдаһан олон хүнэй — негрнүүдэй граждан эрхын түлөө тэмсэлшэдэй — һуудагынь мэдээжэ. Эндэхи түрмын байдал тухай тодорхой баримтануудые журналистнуудта дамжуулхадаа нэрэеэ бү дурдагты, хэрбээ тиигээ һаатнай — мүрдэжэ хюдажа болохо гэжэ өөһэдынгөө дүтын хүнүүдтэ захиһан байна.

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамда туһаламжа

ОТТАВА. (ТАСС). Канадын эб найрамдалай тала баригшад оронойнгоо сүлөөтэ, бээе дааһан байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа баатарлиг вьетнам арадта зорюулан шэнэ бүлэг бэлэгүүдые эльгээбэ. Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын ба ДРВ-гэй Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмүүдэй, тэрэшэлэн Лаосой эхэнэрнүүдэй эмхиин нэрэ дээрэ эльгээхын тула улад зоной дундаһаа суглуулагдаһан медикаментнүүд, хирургическа зэр зэмсэгүүд, оёмол нооһон хубсаһад, гэр зуурын элдэб эдлэлнүүд, һургуулиин хэрэгсэлнүүд, үхибүүдэй наадан-хайнуудые — дүн хамта 7470 долларой сэнтэй зүйлнүүдые «Байконур» гэжэ совет теплоходто ашаад, Ванкуверскэ портһоо ябуулба. Энэнь Вьетнамай граждан зондо туһалхын тула Канадын комитедэй зүгһөө һүүлэй табан жэлэй турша соо эльгээгдэһэн ашаануудай 33-дахи парти болоно.

АХА ДҮҮНЭРЭЙ КОНЦЕРТНҮҮД

УЛААН-БААТАР. (ТАСС) Социалис оронуудай циркын артистнарай заншалта концерт-наадануүд эндэ боложо дүүрэбэ.

Социалис юһэн ороной циркын артистнар Монголой ниислэлдэ 30 концерт-наада табяа. Эдэ концертнүүдые 55 мянган хүн хараа.

Правительствын политикада этигэдэггүйгөө дахин батална

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Правительствын Зүүн-Урда Азида ябуулжа байгаа политикада этигэдэггүйгөө баталжа, американ сенат дахин дуугаа үгэбэ. Тиин Урда Вьетнамһаа американ бүхы сэрэгүүдые гаргаха болзорые 6 һарын хэмжээгээр тогтоохо гэһэн дурадхалые сенат дэмжээ бшуу.

Американ сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргаха тодорхой болзор тогтооһон сэрэгэй хэрэгсэл худалдан абалга тухай хуулиин проектдэ демократическа олонхиин ударидагша М. Мэнсфилд гэгшын оруулһан дурадхалые 57 дуугаар сенат дэмжээ. 38 сенатор буруушаажа дуугаа үгөө.

Жагсаалда хабаадагшадые буудаха захиралта гаргаба

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамдахи хархис засагай толгойлогшо Нгуен Ван Тхиеу правительствада, американецуудта эсэргүү жагсаалнуудта хабаадагшадые буудаха гэһэн захиралта гаргаа. Гэхэдэ октябриин 3-да болохоор зарлагдаһан «президентын һунгалта» гэдэгые буруушаалтын тэмдэг болгон Сайгондо, Урда Вьетнамай бусад городуудта боложо байгаа буһалгаата жагсаалнуудые болюулха һанаатай бшуу. Рейтер агентствын мэдээсэлһээ ойлгоходо, шүүмжэлэлтэй бэшэгүүдые тунхаглаһанайнь түлөө Урда Вьетнамай долоон газетые Сайгоной засагаархид хүсөөр хуряаба.

Консерваторнуудай хорото хархис аашанууд тухай

ЛОНДОН. (ТАСС). Лондондо байдаг совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд тушаа Британиин консервативна бүлэгүүдэй гаргажа байгаа хорото аашануудай бодото шалтагаанууд ба үг зорилгые элишэлһэн политическэ ажал ябуулагшадай тайлбарилга хэдэн газетэнүүдтэ тунхаглагдаа.

Тагнуул хэнэ гэжэ шууяа татаһан ушарынь аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар бүхы Европын зүблөө зарлалгые таһалдуулха гэдэг консерваторнуудай һэдэлгын зарим хубинь болоно гэжэ лейбористнуудай правительствын министр байһан Барбара Касл гэгшэ мэдүүлбэ.

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Англида байдаг совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэргүүгээр Англиин правительствын абаһан хэмжээнүүд тушаа Данийн «Политикен» гэжэ буржуазна газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Эдэ хэмжээнүүдынь Зүүн зүгэй оронууд тушаа Брандтын политикые таһалдуулха зорилготой».

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ТЕАТР

ХҮШЭГЫН ҺЭХЭГДЭХЭДЭ...

Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай үүдэндэ зогсоод, соносхол хаража байһан залуухан хүбүүнэй хажууда буурал толгойтой үбгэжөөл ерээд:

— Зай, хүбүүн, энэ сезондо театрнай ямар зүжэгүүдээр бидэнээ баясуулхань гээшэб?—гэжэ асууна.

— «Энхэ-Булад баатарһаа» эхилжэ, энэ жэлэйнгээ сезон нээхэ юм байна.

— Тиигэхэнь бы. Үнинэйл хүлеэн ядажа байгааб. Анха түрүүшынхеэ энэ зүжэгые 40-өөд ондо хараһан хүм. Мүнөө мартагдан алдаал даа. Тиихэдэ ехэ һайхашаагаа, гоёшоогоо бэлэйб.

— Тиихэдэтнай «Энхэ-Булад баатарнай» һаял гараһан «тугалхан» байгаа ха юм даа. Мүнөөшни шэнэлэгдэжэ, бүри һонин хурса удхатай болоо бшуу. Ёһотойл классическа бүтээл гэхээр. Би хабар премьерыень хараһан хүм. Мүнөө хоёрдохёо харахаяа билет абаад ябанаб.

— Билет худалдана гү? Тиигэбэл мэнэ гэһээр абаха юм байна, — гээд, үбгэжөөл театрай үүдэн тээшэ яаруухан ябашоо һэн...

Эдэ хоёр харагшадай һанамжа дуулаад байхадаа, оперо, баледэй театрай коллектив «Энхэ-Булад баатараар» энэ жэлэйнгээ сезон эхилхэ гэжэ зүб шиидхэбэри гаргаа байна гэжэ һанаа һэм. Юуб гэхэдэ, энэ оперо хадаа феодал хаашуулай болон арадай түлөөлэгшэдэй хоорондохи ангиин эбсэшэгүй хатуу тэмсэлые тон зүбөөр харуулһан гүн удхатай, мүнөө үе сагташье хүмүүжүүлхы шэнжэ шанараа гээгээгүй мүнхэ зохёол болоно бшуу.

Октябриин 5-да буряад баатар хүбүүнэй соло дуудан магтахаяа мүнөө түлэг бэлэдхэжэ байһан тус театрай коллектив зунайнгаа гастрольдо холын хото городуудаар урагшатай һайн аяншалаад, һаяхан бусажа ерээ. 200 хүнһөө бүридэһэн труппа Эрхүү, Томск, Братск гэһэн маршрудаар ябаа. Эдэ городуудай фабрика, заводуудта айлшалжа, 90 шахуу зүжэг табиһан байна. Ябаһан лэ газартань тэдэнэрые хани халуунаар угтаа. Жэшээлхэдэ, Томскын манометр бүтээн гаргадаг заводой хүдэлмэришэд гоё һайхан манометр дурасхаал болгон бэлэглээ. Партиин Эрхүүгэй обком болон облгүйсэдком Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа. Холын нютагуудай 78 мянган ажалшад Буряадаймнай оюун бэлигтэнэй табиһан зүжэгүүдые һонирхожо хараһан, гэртээ бусаад, байгша онойнгоо сезониие амжалтатай һайнаар эхилхыень хүсэһэн байна.

М. Фроловой «Энхэ-Булад баатарһаа» гадна Л. Книппер болон Б. Ямпилов гэгшэдэй «Агуу гоохон Ангар дүүхэй», И. Штраусай «Ехэ вальс», П. Чайковскиин «Хун шубуута нуур», А. Хачатурянай «Спартак» гэһэн баледүүдые, Ж. Бизегэй «Эрдэни шулуу бэдэрэгшэд», Д. Пуччиниин «Богема», Д. Вердиин «Аида» гэһэн оперонуудые тус театрай коллектив энэ жэлэй сезоной хүшэгын һэхэгдэмсээр, городойнгоо ажалшадта харуулжа эхилхэнь.

Холуур суурхаһан түрэл театрайнгаа бүхы коллективтэ байгша оной шэнэ сезондо творческо ехэ амжалта түйлахыень хүсэебди.

Б. НАМДЫКОВ.

0:1 гэһэн тоотойгоор

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» классай футболистнуудай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ наадан уржадэр үнгэргэгдөө. Манай «Сэлэнгэ» командатай ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр Томскын «Томлес» команда ерэһэн байгаа. Айлшад үнгэргэгдөөд ябаһан гушан хоёр нааданһаа 16 дань шүүжэ гараһан, арбанда тэнсэһэн, зургаан командадань шүүгдээд ябаһан. Тиихэдэ «Сэлэнгын» футболистнууд хабар эдэнэртэйгээ наадахадаа, 2:1 тоотойгоор шүүгдэһэн юм.

Уржа үдэшэлэн манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд харюугай наада үнгэргэхөөр ерэһэн эдэнэртэйгээ яһала һайнаар, эмхи гуримтайгааршье наадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Түрүүшын эрхим табан командын тоодо оролсохын хойноһоо эрмэлзэжэ ябаһан хоёр командын футболистнууд 90 минутын туршада һайн техникэ, добтолго харуулһан байна. Нааданай түрүүшын хахадта алишье команда тоо нээжэ үрдингүй, амаралтада гараа һэн. Зүгөөр эндэ манай футболистнууд Калашников, Дорофеев, Михнов гэгшэд эрхим добтолго хэһэн, хэдэн удаа айлшадайнгаа ворота руу бүмбэгэ сохиһон байна.

Нааданай хоёрдохишье хахадта Улаан-Үдын, мүн айлшадай футболистнууд шанга добтолго хэбэ.

Энээндэ хоёр талаһаа арбан таба дахин углууһаа сохигдоһон бүмбэгэ тобоймо гэршэ боложо үгэнэ. Тиихэдэ нааданай гурим эбдэхээ һэдэһэн айлшад хэдэн удаа өөһэдынгөө тала руу ялын бүмбэгэ сохюулха баатай болоо. Нэгэ тиимэ добтолгын болоходо, «Сэлэнгын» гол хамгаалагша Иванниковай хорёод метрһээ бүмбэгэ эршэтэйхэнээр сохиходо, тэрэнь дээдэ штангын хүдэлтэр тудаад, гэдэргээ һүрэшэхэ юм. Хоёрдохи тиимэ добтолгын болоходо сохигдоһон бүмбэгэ баһал штанг тудаһан, эндэ айлшад алдуу гаргаһан байгаа. Эндэ судья Мешков (Шэтэ) айлшадай ворота руу ялын бүмбэгэ сохюулха гэһэн тон зүб шиидхэбэри абаһан аад, тэрэл зуураа наада үргэлжэлүүлхэ гэһэн дохёо үгэжэрхибэ. Энээндэнь «Томлес» командын футболистнууд бүри бахархажа, добтолгоёо бүри шангадхаһаниинь ойлгосотой. Нааданай һүүл багта айлшад манай ворота руу нэгэ бүмбэгэ оруулжа, уулзалга 0:1 тоотойгоор дүүрэбэ.

Удаадахи наадан манай стадион дээрэ октябриин 5-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Новосибирскын «Дзержинец» команда ерэхэ болонхой.

Т. БАДМАИН.

БҮХЭСОЮЗНА АЯНШАЛГАДА—БУЛТАДАА

Ажалай, дайшалхы болон революционно алдар солын замые бүри һонирхолтой, гүн гүнзэгы удхатайгаар харуулжа байха зорилгоор манай республикын комсомол, залуушуулай дунда тусхай аяншалга эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри ВЛКСМ-эй обком һаяхан баталан абаба. Тус шиидхэбэриин ёһоор аймаг бүхэндэ комсомол, залуушуулай дунда үнгэргэгдэхэ аяншалгые хинан шалгажа, ударидажа байха 32 гэшүүнһээ бүридэһэн республикын штаб байгуулагдаба.

Мүнөө ВЛКСМ-эй райкомууд колхоз, совхозуудай, предприяти, эмхи зургаануудай комсомол, залуушуулай дунда аяншалга үнгэргэхэ штаб байгуулжа эхилэнхэй. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор иимэ штабууд ВЛКСМ-эй Зэдын, Хориин, Хэжэнгын, Сэлэнгын райкомуудта байгуулагдажа, саашанхи зорилго, түсэбүүдээ хараалһан байна.

Облпрофсовет, ВЛКСМ-эй обком, республикын Культурын министерство, ДОСААФ-ай республиканска комитет, комсомол, парти болон дайнай ветерануудай республиканска совет республика дотороо ажалай, дайшалхы болон революционно алдар солын зам харуулмаар нютаг бүхэндэ аяншалга эмхидхэхэ гэһэн үүсхэл гарганхай. Эдэ үдэрнүүдтэ республикын аймаг бүхэндэ аяншалагшадай тусхай штабууд байгуулагдажа, республика дотор соносхогдоһон конкурсдо хабаадалсаха юм.

Конкурс жэлдээ нэгэ удаа, аяншалагшадай республиканска следой зарлагдахын урда тээ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Конкурсдо хабаадагшад нютаг нугадаа бэдэрэлгын хүдэлмэри хэхэһээ гадна, өөһэд өөһэдынгөө түхеэрһэн выставкэ, стенднүүдые олон зоной харамаар газарта гоё һайханаар шэмэглэн табиха болоно. Эндэ шалгарһан колхоз, совхозуудай, предприяти, эмхи зургаануудай комсомол-залуушуулай аяншалагшад республикын штабай шан, дипломуудаар, энэ хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһан хүнүүд дурасхаалай значогуудаар шагнагдаха байна.

Нютагайнгаа, мүн аймагай харалга дээрэ түрүү һуури эзэлһэн коллективүүдтэ республикын ба Бүхэсоюзна следто хабаадалсаха эрхэ олгогдохо юм.

Манай корр.

ТҮНХЭНҺӨӨ МЭДЭЭСЭНЭ:

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ БАЯН УРГАСА

Жэмһэгэй дунда һургуулиин һурагшад биологиин багша Ж. А. Бахановагай хүтэлбэри доро һургуулиингаа туршалгын участогай гектар бүриһөө 987 центнер куузику хуряажа абаба. Энэ хадаа Түнхэнэй голдо үзэгдөөгүй баян ургаса болоно.

ХОЁР ДАБХАР ҺАЙНДЭР

Үдэшын һургуулиин директор, географиин багша Мария Матвеевна Степанова мүнөөдэр илангаяа баяр баясхалантай. Багшанарай үдэрые һайндэрлэхэһөө гадна, багшалжа эхилһээр 25 жэлэйнгээ ойе баярай оршон байдалда тэрэ тэмдэглэбэ.

Партиин Түнхэнэй райком, аймгүйсэдком болон аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг, профсоюзай райком хоёр дабхар һайндэртэйнь дашарамдуулан, Мария Матвеевнада Хүндэлэлэй грамотануудые барюулба.

Жэмһэг тосхон.

ҮХИБҮҮДЭЙ ХҮСӨӨР

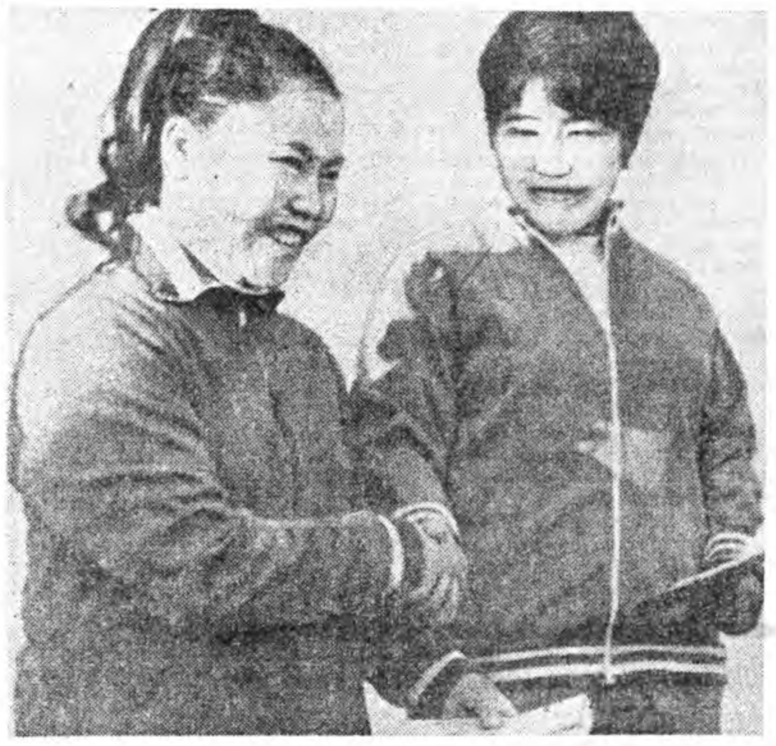
Хэрэн тосхоной эдир хүбүүд, басагад түрэл һургуулияа болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Һургуулиин хоёр дабхар байшан мүнөө ууралаар дулаасуулагдадаг болоо. Энэ хүдэлмэри гол түлэб үхибүүдэй хүсөөр хэгдэһэн байха юм.

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИ

Түрүү дүй дүршэлэй һургуули Хэрэнэй дунда һургуулиин дэргэдэ һаяхан байгуулагдаба. Энэ жэлдэ эхин классуудай һурагшадай шэнэ программаар һураха болоһонтой дашарамдуулжа, иимэ һургуули эмхидхэгдээ. Эндэ элдэб семинарнууд үнгэргэгдэжэ, эхин классуудай багшанарай түрүү дүй дүршэл согсологдоод, аймагай бүхы һургуулинуудта дурадхагдажа байхаар хараалагдана.

Л. ТАПХАЕВ.

ХАНИ НҮХЭДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Манай республикын болон аха дүү Монгол ороной спортсменүүд спортын олон зүйлөөр хэр угһаа хойшо хоорондоо мүрысөө үнгэргэжэ, спортдо дуратайшуулые һонирхуулдаг, түйлаһан амжалтаараа баясуулдаг ааб даа. Һаяхан эдэнэрэй хоорондо мэргэн буудалгаар уласхоорондын мүрысөөн Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэһэн байна.

Хани нүхэдэй хоорондо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөн зургаан үдэрэй туршада үргэлжэлөө. Эдэнэр пистолет, винтовко, бага аматай буугаар хэбтээд, үбдэг дээрэһээ, баймга сагаалса буудаһан байгаа. Командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда 17.777 очко абажа, түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдэ Монголой Арадай Республикын мэргэшүүл 17.467 очко абаһан байгаа.

50 метрэй зайһаа пистоледээр сагаалса буудалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ МНР-эй спортын мастер Цэрэнжавын Олзийбаяр 522 очко абажа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Хоёрдохи һуурида мүн лэ аха дүү ороной түлөөлэгшэ Тудэвын Мягмаржав, гурбадахида — СССР-эй спортын мастер Доржи Охинов гараһан байгаа.

Хойто үдэрынь мүн иимэ пистоледээр 25 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Тудэвын Мягмаржав шалгаржа, 582 очко абаба. Удаадахи хоёр һууринуудые Цэрэнжавын Олзийбаяр, Доржи Охинов гэгшэд эзэлээ. Тиихэдэ винтовкоор хэбтээд, баймга, үбдэг дээрэһээ сагаалса буудаһан спортсменүүд сооһоо манай командын түлөөлэгшэд — СССР-эй спортын мастерта кандидат Александр Скоков, нэгэдэхи разрядай Василий Воронин, спортын мастер Евгений Терентьев гэгшэд мэргэн байжа, түрүүшын гурбан һуури эзэлээ. Мүн хойто үдэрнүүдтэнь спортсменүүд үшөө хэдэн упражнени гүйсэдхэһэн байна.

Мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, эрхимлэгшэдтэ ДОСААФ-ай республиканска комитедэй үнэтэ бэлэг, дипломууд барюулагдаа.

Аха дүү ороной мэргэн буудагшадай команда уржадэр Эхэ ороноо бусахадаа, харюугай мүрысөө үнгэргэхөөр ерэхыень Буряадай АССР-эй мэргэн буудагшадые уриһан, саашадаа амжалта түйлахыень хүсэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): түрүү һуури эзэлһэн МНР-эй спортын мастер Равдан Мянгажан хоёрдохи һуури эзэлһэн Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэ Людмила Гениновае амаршалжа байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

АХА НЮТАГ РУУ—ЗАЙН ГАЛ

Орьёл үндэр уула хадануудай саана оршодог Ахын аймаг ошохо гээшэ хэсүүтэйхэн хэрэг. Тиишэ автомашинаар ошохоһоо байтагай, ашаатай морёоршье хабшал үндэр хабсагайн дундуур үнгэрхэньшье бэрхэтэй юм. Мүнөө Түнхэнэй аймагай Моондо тосхондо барилгашад ерэнхэй, зайн галай утаһа татажа эхилбэ. Эдэнэр хүндэ хүшэр гаталууртай хадын оройгоор гү, али үдхэн ой тайга соогуур, намаг, сөөрэмэй дундуур галта утаһаяа татажа байнхай.

Зүрхэтэй, шуран бэрхэ барилгашад мүнөө Моондо—Сорок гэжэ участогай хоорондо зайн галай утаһа татана. Тус барилгые «Главсельэлектросетьстрой» трестын 56-дахи оньһожоруулагдаһан колоннын И. Н. Перфильевэй бригада эрхилнэ. Бригадынь гэшүүд зайн галай утаһа татаха талаар яһала баян дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэд юм. Эдэнэр манай республикын олохон нютагуудай хада, ой тайгаар ябажа, зайн галай утаһа таталсаһан намтартай. Һүүлэй үедэ эдэ барилгашадай эсэхэ сусахые мэдэнгүй, оролдосо ехэтэйгээр ажаллаһанай ашаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Ажалдаа амжалта түйладаг тус бригадын коллектив жэлэй дүүрэтэр хорин километрэй зайда зайн галай утаһа татаха зорилго урдаа табина.

В. АФАНАСЬЕВА.

РЕПОРТАЖ

ЗАКАМЕНСК—УЛААН-ҮДЭ...

СССР-эй граждан авиациин 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Аэрофлодой үдэр» бүхы Совет орон доторнай сентябриин 30-най үдэр соносхогдоһон байгаа. Энэ үдэр оронойманай авиапредприятиин бүхы коллективэй хэһэн хүдэлмэри, түйлаһан амжалта тухайнь согсологдожо, «Аэрофлодой үдэр» гэһэн тусхай номдо оруулагдаха юм.

— Орон дотор соносхогдоһон энэ үдэртэ өөрынгөө предприятиин түйлаһан амжалта харуулха зорилготойгоор тусхай комисси байгуулаабди, — гэжэ Улаан-Үдын аэропортын начальнигые политическэ талаар орлогшо Е. М. Стулев хөөрэнэ. — Мүнөө манай предприятиин хүдэлмэришэд энэ үдэр өөһэдынгөө хубитые оруулхын тулада хэзээ хэзээнэйхиһээ габшагайгаар ажаллажа эхилэнхэй...

Аэропортын ниидэлгын талмай. Ээлжээтэ замдаа гарахаар бэлэн болоһон самоледууд углөөнэй наранай элшэдэ мүнгэтэн толоржо харагдана.

— Улаан-Үдэ — Закаменск гэһэн 537-дохи рейс ниидэхэнь. Самоледто һуулга эхилбэ, — гэһэн соносхол вокзал дүүрэн дуулдашаба.

Хэдыхэн минутын үнгэрөөд байхада, Закаменск хото ниидэхэ «АН-24» түхэлэй самолет соо хүн зон һууриһаа эзэлэнхэй байгаа һэн...

— Нүхэр командир, самоледто һууһан 45 пассажир аян замдаа бэлэн болонхой, — гээд, бортпроводница Галина Смирнова мэдээсэбэ.

— Һайн, һайн. Мэнэ ниидэхэ болонхойбди.

Тиигэһээршье байтар самоледой мотоор хүнхинэһөөр хүнхинөөд, стартдаа гараба.

— Улаан-Үдэ, 537-дохи рейсэй экипажай ниидэхые зүбшөөгыт, — гээд экипажай командир А. С. Иванов рацяараа элидхэбэ.

— Бүхы юумэн бэлэн гү?

— Бэлэн даа. Бэлэн.

— Ниидэгты! — гэһэн хар... мандирай приемнигһоо дууд...

...Аалиханаар агаарта ... сагаан шэрэтэй энэ самолед... ранай элшэдэ ялалзаһаар ... баанай шэлын урда захаар ... менск хото тээшэ шэглэбэ. ... харахада—алтан намарай ... абтаһан шаргал үргэн тала ... ой тайга нэмжынэ. Ниидэ... минута тухай сагай үнгэрөө... да, доромнай Химнэ гол могой... гаража ерэбэ. Тээ нэгэ ... үнгэрхэдэ, Зэдэ гол, тэрэнэй ... түбхинэһэн Зэдын, Захаами... гуудай ажахынууд хойно ... һубарилдан үнгэрнэ.

— Нүхэр, хаана ниидэ... гээшэбибди? Багсаахада Зэ... хүрөө хэбэртэйбди. Түрүү... ниидэһэн аад, ойлгоно, ту... гүйлби. Хэлэжэ үгыш, ... гээд, хажуудаа һууһан нүхэ... рэ хүмнай хандана.

— Юу хэлээ гээшэбта? За... хүрэжэ ябаналди, — гээ ... хи нүхэрэйнгөө харюусахада...

— Оо, гоё даа. Юунш... түргөөр ерэбэ гээшэбибди. Сага... ды болоо юм, — гээд часыга... на.

— Үү татай, ниидэһээр... доо 50 минута боложо ябаа...

Санагын совхозой хүдэл... Бадма Доржиев амаралты... автобусоор Улаан-Үдэ хото ... аад, мүнөө самолёдоор За... ниидэһэн байгаа. Тиихэдээ ... хэрнай самолёдоор түрүүшы... дэһэн хүн байшоо ха юм.

— Автобусоор Улаан-Үдэ... доо Закаменскһаа углөөнэй ... гараад, Улаан-Үдэ хотодо үдэ... часта хүрэжэ ерээ һэмди. Хар... торгойгоор оройдоо 50 мину... хүрэжэ ерэгдэбэл. Иигээд ... техникэ гээшэмнай гайтай ту... хүгжэдэг болоо юм байна да... жэ нүхэр Доржиев үгэеэ ... лүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье, урдандаа ... гаар, һүүлэй үедэ автома... ехэнхидээ автобусоор Улаан-Ү... ошодог байһан республикы... шье аймагуудай ажалшад ... минутын туршада самолёд... дэн, Улаан-Үдэ хүрэдэг болохо... ды ехээр урмашаа, баясана ...

Арад зониие түргөөр дуратай... шэнь абаашажа байхаар таб... Улаан-Үдын авиапредприяти... лектив хараалһан түсэб дааба... до дүүргэжэ ябадагаараа Зү... бириин граждан авиациин ут... соо дэмы суурхуулдаггүйн... жэ.

Мүнөө Закаменск хото ... «АН-24» самолёдые жолоодо... чик А. С. Иванов коллекти... үндэр бүтээсэтэ ажалаараа ... жа, түрүү экипаж гэһэн нэр... до хүртэһэн байха юм. Тус эки... коллектив нэгэ үдэрэй турша... каменск, Баргажанай адаг, Эрх... шэ гурбан эрьесэ хэжэ үрди... на.

Иигэжэ Улаан-Үдын авиапре... тиин коллективэй түрүү нэг... паж энэ үдэр орон дотор соно... һон «Аэрофлодой үдэрые» ... шэнэ амжалтаар дүүргэһэн бай...

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. ... менск хотын аэродром. 2. Э... жай командир А. С. И... 3. Экипажай гэшүүд (баруун ... һаа) командир А. С. И... бортмеханик В. С. Камарин, штурман В. В. Антипов, хоё... пилот Б. Г. Цыденов.

Авторай ф...

ПУТЁВКООР ШАГНАГДАБА

— Зай, Цыпилма, унтаха нойргүйгөөр хүдэлһэнэйнгөө ашые харюулжа абабалши даа. Хэнэйшье мэдэхээр яһала оролдоош.

— Эхэ оронойнгоо аяар баруун хилэ дээрэхи орон нютагуудаар айлшалжа ерэхэ гээшэ зол жаргал ха юм даа. Ехэ һонинтойгоор, һайнаар ябажа ерээрэй!

«50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон Цыпилма Булатовна Цыденовае сугтаа ажалладаг нүхэдынь иигэжэ хани халуунаар һаяхан юрөөн амаршалаа. Ямар баяр болоһон байгаа гээшэб? Совхозой түрүү хонишон Балтиин далай шадарай республикануудаар айлшалха түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаа һэн.

Ц. Б. Цыденова хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, ажалай амжалта түйлаһан байна. Тэрэ 505 эхэ хони харууһалха зуураа 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа түлжүүлһэн, толгой бүриһөөнь 3,6 килограмм нооһо хайшалһан байна. Эхэһээнь хурьгадые һалгааха үе болотор хурьгадайнгаа тус бүриинь шэгнүүрые 30 килограммда хүргэжэ шадаа. Мүнөө бүхы хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргээд байнхай.

— «Ажал гээшэ жаргал» гэдэг зүб лэ байна даа. Холын орон нютагуудаар айлшалжа ерэхэ золдо хүртөөд байхадаа, саашадаа үшөө һайнаар хүдэлхые оролдохоб, — гэжэ Ц. Б. Цыденова мэдүүлнэ.

П. УГРЮМОВ.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Хяагта хотодо үшөө нэгэ магазин баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Худалдан абагшадай хэрэгтэй юумэеэ өөһэдөө шэлэн абахаар тус магазин түхеэрэгдэнхэй. Городто үшөө хоёр тиимэ магазин бии юм. Һаяхан шэнэ магазин баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэбэ.

Городой худалдаа наймаанай конторын директор А. Г. Елаева үгэ хэлэжэ, худалдан абагшад болон шэнэ магазинай хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалаад, наймаалагшадай ажалда ехэ амжалта хүсэһэн байна.

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн Тамара Лиснеева лентэ хайшалжа, магазинда бултанһаа урид оробо. Тиигээд хүн зон магазинда субаа һэн. Тэндэхи гурбан таһагта эдеэ хоолой элдэб зүйл элбэг байгаа. Тэдэнь таатай зохидоор табигданхай.

— Һайн даа! Иимэ магазинууд үшөөл олон боложо байһай, — гэжэ сугларагшадай нэгэн хэлээ һэн.

С. КЛИМОВ.

НОМОЙ ТАГ

ТАРЯАШАДАЙ АНХАРАЛДА

«Түрүү дүй дүршэлэй библиотекэ» гэһэн гаршагтай багахан номууд соо ажалай баатарнуудай жэшээтэ хүдэлмэриин дүршэл тухай тодорхойгоор хэлэгдэдэг юм. «Баян ургаса таряашанай гарта» гэжэ тиимэ гаршагтай ном Буряадай номой хэблэлээр барлагдан гаража, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдэбэ. Авторынь—журналист Александр Климов.

Энэ ном хэдэн багахан бүлэгтэй. «Баян ургаса юунһээ эхитэйб?» гэжэ бүлэг соонь таряалангай газар элдүүрилхэ, уһалха, тарилга дээрэ хэрэглэгдэдэг агротехникэ, севооборот нэбтэрүүлхэ, тэрэниие нарин нягтаар баримталха, ургасын хойноһоо харууһалха асуудалнууд тухай тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Таряашанай түрүүшын туһалагша—«булад хүлэгые» зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тухай номой нүгөөдэ бүлэг соо бэшэгдэнэ. Мүн тиихэдэ «Колхозой механизаторнуудай һургуули», «Бригадир—хани нүхэр, хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн бүлэгүүд ном соо бии.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна таряан ажалай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой, республикын суута механизатор Евлампий Павлович Бутаковой ажалай дүй дүршэлдэ энэ ном зорюулагданхай. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд һүүлэй жэлнүүдтэ таряалангай гектар бүриһөө 15—18 центнер ургаса хуряадаг болонхой. Бригададань хамта дээрээ 2600 гектар газар даалгагдаһан байна. Жэл бүри 1200—1300 гектарта шэниисэ, 220—230 гектартань обёос, 100—150 гектарта ешмээн, 800 гектартань тэжээлэй ургамалнуудые таридаг байха юм. Тиихэдэ жэл бүхэндэ 300—330 гектар паартай байдаг.

«Баян ургаса таряашанай гарта» гэжэ ном уншаһан механизатор, таряашан бүхэн өөртөө хэрэгтэй ехэ юумэ ойлгохо, туһатай зүбшөөл абаха байха.

Б. ШИРАПОВ.

ЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: ... орон доторхи һонин. 13.0... рагшадта зорюулагдаһан дам... га. 13.35—арадай телеви... университет. 14.20—үхи... зорюулагдаһан дамжуулга ... —хүгжэмтэ киоск. 15.30—«М... дэр — Багшанарай үдэр» ... дамжуулга. 16.00 — багш... зорюулагдаһан концерт. 16.... һурагшадта зорюулагдаһан ... жуулга. 17.10—уран һайх... фильм. УЛААН-ҮДЭ ХАР... НА: 18.30—«Экран» гэһэн ... жуулга. 19.30 — литера... дамжуулга. МОСКВА ХАР... НА: 20.00—футбол. Энд... «... так»—«Динамо» (Минск) ... дануудай наадан харуулга... 21.45—уласхоорондын прогр... 22.20—телезүжэг. 24.00 — ... мя» гэһэн һүүлэй һонин... грамма.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһанда: ... шэнжэтэй мэргэжэл» — ... бэшэг. Нютаг нютагай ... нууд. БурАССР-эй Верх... Соведэй Президиумэй ... ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэл...

Хоёрдохи хуудаһанда: ... ниитын мүрысөөн тухай ... нууд.

Гурбадахи хуудаһанда: ... — эрдэм һургуули эмхи... шэ» — тусхай хууда... БурАССР-эй Верховно Со... Президиумдэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... ницынай «Аян замда» ... очерк. АПН-эй материа... Соносхолнууд.

Редакторай орлог... М. Н. НИМАЕВ.